

Statistická šetření ekologického zemědělství Základní statistické údaje (2019)

TÚ 4212/2020

Výstup č. 2

Odpovědný řešitel: Ing. Hana Šejnohová, Ph.D.

Spoluřešitelé: Ing. Sabina Warthová, Ing. Jana Babáčková, Ing. Mgr. Lucie Rádlová

Praha, září 2020

Obsah

Část I. Základní statistické údaje za rok 2019	10
1. Vývoj ekologického zemědělství v ČR a struktura půdního fondu.....	10
1.1 Vývoj užití půdy v ekologickém zemědělství	12
1.2 Struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství v roce 2019	14
1.3 Velikostní struktura ekofaremu	15
1.4 Ekofarmy z pohledu regionálního rozmístění	16
2. Rostlinná výroba a produkce na ekologických farmách	19
3. Živočišná výroba a produkce na ekologických farmách	26
4. Počet registrovaných subjektů v ekologickém zemědělství.....	31
5. Další informace o ekologických farmách	33
5.1 Data o hospodářském výsledku na ekofarmách (rok 2018)	33
5.2 Počet pracovníků na ekofarmách (rok 2018).....	34
Část II. Prodej a užití produkce ekofaremu v roce 2018	36
6. Způsob uplatnění bioprodukce vyprodukované na ekofarmách (rok 2018)	36
6.1 Způsob uplatnění rostlinné produkce z ekofaremu.....	37
6.2 Způsob uplatnění živočišné produkce z ekofaremu	41
7. Způsob prodeje bioproduktů z ekofaremu (rok 2018).....	45
7.1 Prodej bioproduktů na konvenčním trhu	45
7.2 Prodej bioproduktů s certifikátem	45
7.3 Přímý prodej bioproduktů a biopotravin na ekofarmách	52
8. Podpora ekologického zemědělství a výroby biopotravin.....	54
8.1 Základní dotace na plochu.....	55
8.2 Podpora EZ v rámci dalších opatření PRV.....	58

Seznam tabulek

Tab. 1 Vývoj celkové výměry půdy a počtu farem v ekologickém zemědělství ČR (1990–2019).....	11
Tab. 2 Srovnání struktury půdního fondu v EZ v ČR ve vybraných letech (%).....	12
Tab. 3 Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR (1999–2019).....	13
Tab. 4 Struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství v LPIS k 31. 12. 2019.....	14
Tab. 5 Velikostní struktura ekofarem v roce 2018 a 2019.....	15
Tab. 6 Velikostní rozložení výměr OP, TTP a TK na ekofarmách v roce 2019.....	16
Tab. 7 Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR v roce 2019	17
Tab. 8 Zastoupení ploch EZ dle užití půdy na jejich celkové výměře v krajích ČR v roce 2019.....	18
Tab. 9 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2019 – základní komodity	21
Tab. 10 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2019 – zelenina a jahody	22
Tab. 11 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2019 – pícniny	23
Tab. 12 Struktura, produkce a výnos plodin v roce 2019 – trvalé travní porosty	23
Tab. 13 Struktura, produkce a výnos plodin v roce 2019 – trvalé kultury	24
Tab. 14 Plochy a produkce v EZ na orné půdě v letech 2018 a 2019 a srovnání s celkovou osevní plochou a produkcí v ČR v roce 2019	25
Tab. 15 Počet BIO zvířat chovaných na ekofarmách v roce 2018 a 2019.....	27
Tab. 16 Počet zvířat chovaných na ekofarmách v roce 2018 a 2019).....	28
Tab. 17 Živočišná bioprodukce na ekofarmách v roce 2018 a 2019.....	30
Tab. 18 Počet registrovaných subjektů v ekologickém zemědělství k 31. 12. 2018 a 2019	31
Tab. 19 Registrovaní výrobci biopotravin s danou ekonomickou aktivitou (výrobní činností) v roce 2019.....	32
Tab. 20 Počet a podíl ziskových ekofarem dle zaměření produkce v roce 2017 a 2018.....	33
Tab. 21 Počet pracovníků na ekologických farmách v roce 2017 a 2018.....	35
Tab. 22 Způsob uplatnění rostlinné produkce ekofarem v roce 2018 a srovnání s plánovanou produkcí.....	40
Tab. 23 Způsob uplatnění živočišné produkce ekofarem v roce 2018 a srovnání s plánovanou produkcí.....	44
Tab. 24 Způsob uplatnění živočišné produkce ekofarem v roce 2018 a srovnání s plánovanou produkcí.....	44
Tab. 25 Způsob prodeje hlavních bioproduktů RV a realizované ceny v roce 2018 – obiloviny.....	47
Tab. 26 Způsob prodeje hlavních bioproduktů RV v roce 2018 – ostatní	48
Tab. 27 Způsob prodeje hlavních bioproduktů RV v roce 2018 – ovoce a hrozny	49
Tab. 28 Způsob prodeje hlavních bioproduktů ŽV a realizované ceny v roce 2018	51
Tab. 29 Počet ekofarem prodávajících bioprodukty a biopotraviny ze dvora (2008–2018).....	53
Tab. 30 Podíl přímého prodeje na celkovém obratu ekofarmy (2008–2018).....	53
Tab. 31 Výše plateb na ha dle PRV 2014–2020, platná od roku 2015	55
Tab. 32 Zažádané finanční prostředky na opatření Ekologické zemědělství v letech 2015 až 2019 ...	57
Tab. 33 Přehled zájmu o investiční opatření PRV s bodovým zvýhodněním v roce 2019.....	58

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj celkové výměry půdního fondu v EZ, počtu farem a podílu na celkovém ZPF	10
Graf 2 Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR v roce 2019.....	17
Graf 3 Struktura plodinových skupin na orné půdy dle výměr v ekologickém zemědělství v ČR v roce 2019 (%).....	24
Graf 4 Podíl uplatnění produkce vybraných kategorií plodin na orné půdě v roce 2018 z hlediska typu trhu (%).....	39
Graf 5 Podíl prodeje dle typu kvality (bio nebo konvenční produkt) u vybraných kategorií živočišných produktů v roce 2018 (%).....	43
Graf 6 Podíl zrealizovaného prodeje (uplatnění) produkce z pohledu kategorie „BIO“ a „konvenční produkt“ v roce 2018 (%).....	45
Graf 7 Vývoj dotací v EZ (1998–2019)	56

Seznam zkratek

AEO	agroenvironmentální opatření
AEKO	agroenvironmentální klimatická opatření
AG	akciová společnost (Aktientgesellschaft)
AWU	Annual Work Unit (počet pracovníků přepočtených na plný úvazek)
BIO	označení produktu získaného v ekologickém zemědělství
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EZ	ekologické zemědělství
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)
FADN	Zemědělská účetní datová síť
FSS	Strukturální šetření v zemědělství (Farm Structure Survey)
ha	hektary (měrná jednotka)
HRDP	Horizontální plán rozvoje venkova
HV	hospodářský výsledek
IČ	identifikační číslo
KBTPM	krávy bez tržní produkce mléka
kg/kg ž. v.	kilogramy/kilogramy živé váhy (měrná jednotka)
KO	kontrolní organizace
ks	kusy (měrná jednotka)
KZ	konvenční zemědělství
l	litry (měrná jednotka)
LAKR	léčivé, aromatické a kořeninové rostliny
LFA	Less Favoured Areas (méně příznivé oblasti pro zemědělství)
LPIS	veřejný registr půdy
MZe	Ministerstvo zemědělství České republiky
n. d.	data neexistují (no data)
NACE	klasifikace ekonomických činností (dříve OKEČ)
OP	orná půda
PO	přechodné období
PRV	Program rozvoje venkova
REP	Registr ekologických podnikatelů
RRD	rychle rostoucí dřeviny
RV	rostlinná výroba
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
t	tuny (měrná jednotka)
TK	trvalé kultury
TTP	trvalé travní porosty

TÚ	tematický úkol
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VDJ	velká dobytčí jednotka
x	data nebyla poskytnuta nebo by nedávala smysl
z. p.	zemědělská půda
ZPF	zemědělský půdní fond
ŽV	živočišná výroba

Úvod zprávy

Tato zpráva je výstupem tematického úkolu s názvem „Statistická šetření ekologického zemědělství (ekologické farmy – bioprodukce, zpracování, odbyt a trh s biopotravinami)“, zpracovávaného každoročně již od roku 2007. Zadavatelem úkolu je Ministerstvo zemědělství ČR (MZe), odbor environmentální a ekologického zemědělství. Hlavním cílem úkolu je:

- a) sběr údajů ze všech ekofarek potřebných ke splnění povinných závazků vůči Evropské komisi dle nařízení Rady (ES) 834/2007 (tj. vyplnění statistických informací o ekologickém zemědělství, které jsou definovány Eurostatem a jsou povinné pro všechny členské státy),
- b) sběr údajů k analýze rozsahu zpracování, odbytu a trhu s biopotravinami v České republice včetně vývozu a dovozu bioproduktů a biopotravin,
- c) sběr informací nutných z pohledu MZe k hodnocení vývoje sektoru a implementované politiky.

Tato zpráva je druhým výstupem výše zmíněného tematického úkolu a obsahuje zejména základní statistické údaje o ekologickém zemědělství v ČR (tj. údaje o rozloze, pěstovaných plodinách, počtech zvířat, objemu rostlinné a živočišné bioprodukce a způsobech jejího uplatnění) včetně dalších informací popisujících vývoj ekologického zemědělství v ČR.

Zpráva je rozdělena do dvou hlavních částí. První část je věnována základním statistickým ukazatelům ekologického zemědělství (EZ), ve kterých je v pěti kapitolách popsán historický vývoj EZ, rozsah rostlinné a živočišné bioprodukce, počet registrovaných subjektů a doplňkové informace k ekofarmám týkající se rozsahu souběhu s konvenčním hospodařením, ziskovosti ekofarek a zaměstnanosti na ekofarmách. Druhá část zprávy se zaměřuje spíše na údaje o odbytu, tj. informace o způsobech uplatnění bioprodukce včetně identifikace realizačních cen, rozsahu zpracování na ekofarmách a významu prodeje ze dvora. Zprávu uzavírá kapitola popisující rozsah veřejných finančních prostředků směřujících do sektoru EZ v posledních letech.

Metodika sběru dat

Tato zpráva vychází, zpracovává a analyzuje informace a data ze tří hlavních zdrojů:

- Registru ekologických podnikatelů (REP) – texty a údaje v tabulkách kapitol 1 a 4 za rok 2016 až 2019,
- celkového seznamu osob podnikajících v EZ k 31. 12. daného roku (tabulky, případně části textu kapitol 1 a 4 – údaje do roku 2014 včetně), od roku 2015 jsou tyto údaje čerpány z REP (viz výše),
- šetření na ekologických farmách realizovaného ÚZEI každoročně od roku 2007; podklad pro ostatní kapitoly zprávy s výjimkou kapitoly 9 (tato vychází z informací od SZIF a MZe – Odbor řídicí orgán PRV a Odbor environmentálních podpor PRV).

Metodika šetření ÚZEI

Sběr dat z ekofarem je v současné době prováděn ve spolupráci s kontrolními organizacemi, které jsou pověřeny MZe výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství. Jedná se o následující kontrolní organizace: KEZ o.p.s. se sídlem v Chrudimi, ABCERT AG se sídlem v Jihlavě, Biokont CZ, s. r. o. se sídlem v Brně a BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s.r.o. se sídlem v Praze.

Data jsou sbírána inspektory jednotlivých kontrolních organizací přímo na farmě při provádění řádné kontroly. Nejaktuálnější data použitá v této zprávě, zejména v kapitolách 2, 3, 5, 6, 7 a 8 byla zjišťována v průběhu roku 2019. Podkladem pro sběr je dotazník zpracovaný ÚZEI, který je každoročně aktualizován dle požadavků Evropské komise/Eurostatu a MZe. Mezi povinně hlášené statistické údaje dle aktuální EU legislativy patří:

- počty subjektů registrovaných v EZ ke konci roku (ekozemědělci, výrobci, distributoři, dovozci a vývozci ze/do třetích zemí a ostatní subjekty jako např. výrobci krmiv a osiv),
- data o výměrách plodin v EZ (členění na plochy v přechodném období a v ekologickém režimu, případně na plochy produkční v případě trvalých kultur) a rostlinné bioprodukci,
- data o počtu zvířat v EZ a živočišné bioprodukci,
- údaje o počtech výrobců biopotravin (či jiných zpracovatelů) a zaměření jejich výroby.

Pro sběr dat je používána webová aplikace, pomocí které mohou inspektoři online vkládat data o farmách přímo do databáze. Tato aplikace, která je v provozu již od roku 2009, velmi usnadnila, s ohledem na rostoucí počet ekologicky hospodařících zemědělců, sběr dat. Další nespornou výhodou je možnost kontroly ze strany ÚZEI a případných oprav nebo doplnění informací od jednotlivých kontrolních organizací.

Dotazník pro rok 2019 zahrnoval následující okruhy:

Část I. – Základní statistická data

- a) základní informace o farmě (identifikace farmy včetně data registrace v EZ),

- b) informace o rostlinné výrobě a její produkci na farmě zahrnující plochy pěstovaných plodin v rozdělení na plochy v přechodném období a plně ekologické a objem celkové bioprodukce z ekologických ploch,
- c) informace o živočišné výrobě a její produkci na farmě (počet zvířat dle základních kategorií chovaných na ekofarmě a objem celkové bioprodukce z těchto zvířat),
- d) informace o farmě (informace o tom, zda je farma celá v EZ a pokud není, jestli má zemědělskou půdu nebo hospodářská zvířata v konvenci, informace o počtu pracovníků na farmě, hospodářském výsledku v předchozím roce, zda farma v předchozím roce již mohla prodat nějakou svoji produkci s certifikátem jako bioprodukt).

Část II. – Data o prodeji a uplatnění produkce ekofarem

(Pozn. tuto část dotazníku vyplňovaly pouze ekofarmy, které mohly prodat v roce 2018 nějakou svoji produkci již jako bioprodukt).

- e) celková rostlinná a živočišná produkce realizovaná v roce 2018 a její uplatnění (objem skutečné celkové produkce vyprodukované na ekofarmě a určení jejího uplatnění – buď prodej na domácím trhu nebo export, a to jako bioprodukt nebo produkt konvenční anebo jako spotřeba v rámci farmy například jako krmivo, osivo/sadba, vlastní spotřeba, případně zpracování na farmě pro výrobu ekologických osiv, krmiv či biopotravin),
- f) způsob prodeje pěti nejdůležitějších bioproduktů (určení prodaného objemu, hlavní distribuční cesty a realizované ceny),
- g) rozsah faremního zpracování a přímého prodeje z farem (identifikace farem, které realizují zpracování a/nebo přímý prodej na ekofarmě, specifikace takto realizovaných bioproduktů a podíl této činnosti na celkovém obratu farmy).

Při využívání výsledků prezentovaných v této zprávě je třeba vzít v úvahu následující:

- a) Dle údajů evidencí v Registru ekologických podnikatelů (REP) hospodařilo k 31. 12. 2019 ekologicky 4 690 ekozemědělců (4 711 včetně 21 provozoven), a to na výměře 540 993 ha (dle LPIS). Dominovaly trvalé travní porosty (TTP) s 443 985 ha, následovala orná půda s 90 530 ha a plocha trvalých kultur (sady, vinice, chmelnice a jiné trvalé kultury) činila 6 265 ha. Ostatní plochu (214 ha) zaujímaly kultury typu školka, porost rychle rostoucích dřevin, zalesněná půda, mimoprodukční plochy, rybníky a jiná kultura (viz Tab. 4). Plocha rybníků byla zanedbatelná a činila 6,5 ha. Údaje z REP a LPIS byly podkladem pro vybrané tabulky (např. plochy ekologického zemědělství dle krajů, počty ekologických zemědělců). Naproti tomu v šetření ÚZEI bylo zahrnuto 4 675 respondentů s celkovou výměrou půdy 535 686 ha v ekologickém zemědělství. V rámci těchto ploch zaujímaly trvalé travní porosty plochu 441 044 ha, orná půda 88 489 ha a trvalé kultury 6 153 ha.
- b) MZe získává údaje také online z REP (případně od kontrolních organizací v EZ z jejich evidence k 31. 12. daného roku). ÚZEI organizuje samostatné šetření z důvodu potřeby většího detailu zjišťovaných dat (např. pěstování jednotlivých plodin), a toto šetření probíhá v průběhu celého roku. V šetření ÚZEI jsou tedy zahrnuti i zemědělci, kteří sice k 31. 12. již ekologicky nehospodařili, ale v průběhu roku u nich byla provedena řádná inspekce a vyplněn dotazník. V šetření ÚZEI je tak zachycen stav ke dni kontroly a nikoli k 31. 12. daného roku.

Část I. Základní statistické údaje za rok 2019

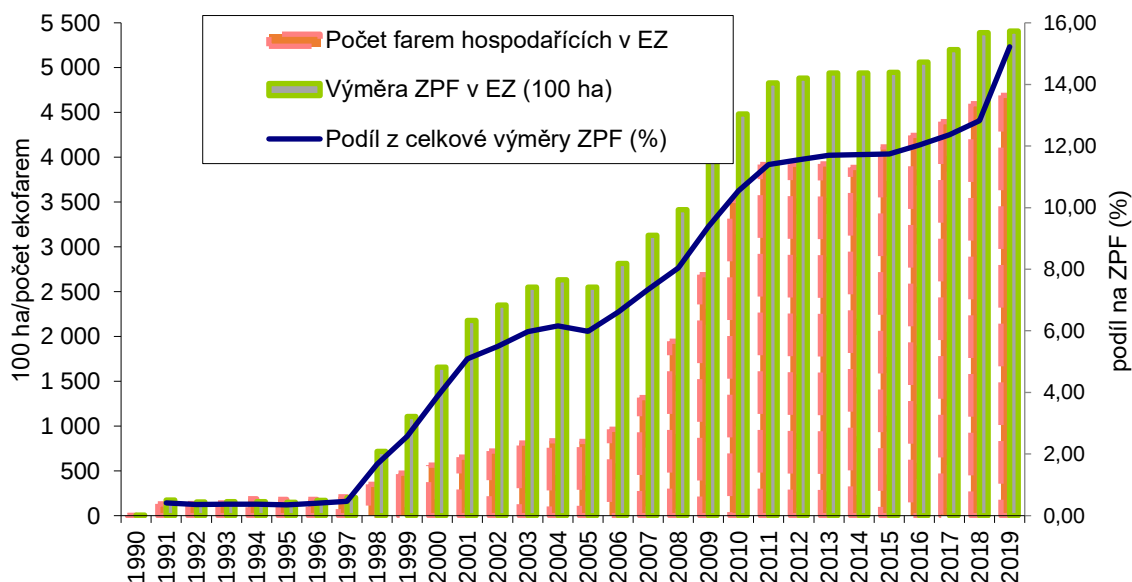
Cílem této části zprávy je prezentovat základní statistické údaje o stavu ekologického zemědělství v ČR, tj. o počtu ekofarem a struktuře půdního fondu v EZ k 31. 12. 2019, o struktuře pěstovaných plodin, počtu chovaných hospodářských zvířat a celkové bioprodukci na ekofarmách v roce 2019.

1. Vývoj ekologického zemědělství v ČR a struktura půdního fondu

V roce 2019 byla pro zemědělce již pátým rokem otevřena možnost vstupu do závazků opatření „Ekologické zemědělství“ podle podmínek Programu rozvoje venkova 2014–2020. Opatření Ekologické zemědělství (Nařízení vlády č. 76/2015) bylo odděleno od Agroenvironmentálně-klimatických opatření (Nařízení vlády č. 75/2015) a došlo i k dílčím úpravám v nabídce titulů a v podmínkách plnění závazků.

Dle údajů z Registru ekologických podnikatelů (REP) k 31. 12. 2019 hospodařilo ekologicky 4 690 ekofarem, a to na celkové výměře 540 993 ha v rámci evidence půdy LPIS, což představuje podíl 15,22 % z celkové výměry zemědělského půdního fondu v ČR v LPIS (viz Tab. 1).

Počet farem vzrostl meziročně o 2 %, tj. o 94 farem. Plochy obhospodařované ekologickými zemědělci opět vzrostly, a to o cca 17 750 ha v rámci ploch evidovaných v LPIS. V grafu 1 není nárůst ploch tak výrazný jako v předchozích letech v důsledku úpravy metodiky. Nově od roku 2019 nejsou započítávány plochy, které nejsou evidovány v LPIS. Celkový vývoj počtu ekofarem, podílu z celkové výměry zemědělského půdního fondu (ZPF) a výměry zemědělské půdy v ekologickém zemědělství v ČR od roku 1990 je znázorněn níže (viz Graf 1).

Graf 1 Vývoj celkové výměry půdního fondu v EZ, počtu farem a podílu na celkovém ZPF (1990–2019)

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); vlastní výpočty ÚZEI

Pozn.: Od roku 2019 jsou do výměr ZPF v ČR i do výměr v EZ započítávány pouze plochy v rámci LPIS.

Tab. 1 Vývoj celkové výměry půdy a počtu farem v ekologickém zemědělství ČR (1990–2019)

Rok	Počet farem hospodařících v EZ ²⁾	Celková výměra ploch v EZ (ha)	Podíl z celkové výměry ZPF (%)	Meziroční změna počtu farem v EZ (%)	Meziroční změna výměry ploch v EZ (%)
1990	3	480	-	-	-
1991	132	17 507	0,41	-	-
1992	135	15 371	0,36	2,3	-12,2
1993	141	15 667	0,37	4,4	1,9
1994	187	15 818	0,37	32,6	1,0
1995	181	14 982	0,35	-3,2	-5,3
1996	182	17 022	0,40	0,6	13,6
1997	211	20 239	0,47	15,9	18,9
1998	348	71 621	1,67	64,9	253,9
1999	473	110 756	2,58	35,9	54,6
2000	563	165 699	3,86	19,0	49,6
2001 ¹⁾	654	217 869	5,09	16,2	31,5
2002	721	235 136	5,50	10,2	7,9
2003	810	254 995	5,97	12,3	8,4
2004	836	263 299	6,16	3,2	3,3
2005	829	254 982	5,98	-0,8	-3,2
2006	963	281 535	6,61	16,2	10,4
2007	1 318	312 890	7,35	36,9	11,1
2008	1 946	341 632	8,04	47,6	9,2
2009	2 689	398 407	9,38	38,2	16,6
2010	3 517	448 202	10,55	30,8	12,5
2011	3 920	482 927	11,40	11,5	7,7
2012	3 923	488 483	11,56	0,1	1,2
2013	3 926	493 896	11,70	0,1	1,1
2014	3 885	493 971	11,72	-1,0	0,0
2015	4 115	494 661	11,74	5,9	0,1
2016	4 243	506 070	12,03	3,1	2,3
2017	4 399	520 032	12,37	3,7	2,8
2018	4 596	538 894	12,82	4,5	3,6
2019	4 690	540 993	15,22	2,0	x

Pozn.: Pro výměru celkové plochy v EZ v roce 2001 existují dva odlišné oficiální údaje 218 114 ha a 217 869 ha.

V roce 2019 byla upravena metodika pro výpočet celkové výměry ploch v EZ a podílu celkové výměry ZPF v ČR. Nově jsou do výměr v EZ zahrnovány pouze plochy vedené v LPIS a podíl z celkové výměry ZPF je také vztažen k celkové výměře ploch jen v rámci LPIS (včetně ploch rybníků). Z důvodu úpravy metodiky není uvedena meziroční změna (2018/2019) ploch (údaj by nedával smysl).

1) Počet farem je uveden do roku 2015 včetně poboček. Od roku 2016 je uveden počet subjektů bez poboček z důvodu sjednocení údajů s REP, kde nejsou pobočky uvedeny. Údaje o počtu hospodařících farem a celkové výměře ploch k 31. 12. 2019 byly platné k 14. 1. 2020 a mohou se lišit od údajů aktualizovaných v průběhu roku 2020.

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); vlastní výpočty ÚZEI

1.1 Vývoj užití půdy v ekologickém zemědělství

Z pohledu užití půdy v EZ stále dominují trvalé travní porosty (TTP), v roce 2019 s výměrou již téměř 444 tis. ha (viz Tab. 3) a podílem 82,1 % na celkové výměře ekologicky obhospodařované půdy (viz Tab. 2). Od roku 2004 vzrostla plocha orné půdy (OP) v EZ více než 4,6krát (v roce 2019 byla OP na více než 90 tis. ha). V posledních pěti letech podíl OP na celkové výměře půdy v EZ výrazně stoupá a v roce 2019 činil již 16,7 % (viz Tab. 2). V roce 2019 bylo dosaženo historicky nejvyššího podílu OP v rámci ploch EZ. Od roku 2004 vzrostla plocha trvalých kultur (TK) téměř sedminásobně na více než 7 800 ha v roce 2013. V letech 2014-2016 byl zaznamenán pokles těchto ploch a v dalších letech již jen mírné navýšení a stagnace. Trvalé kultury tak zaujímají podíl kolem 1 % v rámci všech ekologicky obhospodařovaných ploch. V rámci TK, stejně jako v předchozích letech, převládaly ovocné sady (intenzivní a extenzivní) s 59,3 %, vinice zaujímaly 15,3 % ploch a chmelnice 0,2 %. Od roku 2015 je v rámci TK zahrnuta také kategorie „jiná trvalá kultura“ (z velké části krajinotvorný sad), která tvořila 25,3 % z plochy TK v ČR (cca 1 580 ha).

Tab. 2 Srovnání struktury půdního fondu v EZ v ČR ve vybraných letech (%)

Užití půdy	1999 (%)	2003 (%)	2005 (%)	2008 (%)	2011 (%)	2014 (%)	2017 (%)	2019 (%)
Orná půda	12,4	7,7	8,1	10,3	12,3	11,4	13,8	16,7
Trvalé travní porosty	86,7	90,9	82,3	82,4	82,4	83,5	82,3	82,1
Trvalé kultury	0,3	0,4	0,3	0,9	1,5	1,6	1,2	1,2
Ostatní plochy	0,5	1,1	9,2	6,4	3,8	3,5	2,8	0,0
Celková plocha	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); vlastní výpočty ÚZEI

Tab. 3 Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR (1999–2019)

Užití půdy	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Orná půda	13 776	15 295	19 164	19 536	19 637	19 694	20 766	23 479	29 505	35 178	44 906
Trvalé travní porosty	96 044	149 705	195 633	211 924	231 683	235 379	209 956	232 190	257 899	281 596	329 232
Trvalé kultury	359	462	963	898	928	1 170	820	1 196	1 870	3 105	4 331
Ostatní plochy	576	237	2 354	2 778	2 747	7 056	23 440	24 671	23 616	21 753	19 937
Celková plocha	110 755	165 699	218 114	235 136	254 995	263 299	254 982	281 536	312 890	341 632	398 406
Užití půdy	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna 2019/18 (%)
Orná půda	54 717	59 281	58 625	56 286	56 395	64 529	66 386	71 515	81 170	90 530	11,53
Trvalé travní porosty	369 057	398 061	404 950	412 158	412 644	407 448	418 255	427 717	435 695	443 985	1,90
Trvalé kultury	5 939	7 429	7 693	7 837	7 774	6 839	6 149	6 205	6 195	6 265	1,13
Ostatní plochy ¹⁾	18 054	18 157	17 215	17 615	17 159	15 845	15 280	14 595	15 833	214	x
Celková plocha	447 767	482 927	488 483	493 896	493 972	494 661	506 070	520 032	538 893	540 994	x

Pozn.: Z důvodu úpravy metodiky vznikl značný meziroční úbytek u ostatních ploch. Nejsou již započítávány plochy mimo LPIS, které tvořily převážnou část této kategorie využití půdy. Uvedení meziroční změny by tak nedávalo smysl.

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku)

1.2 Struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství v roce 2019

Celková výměra plochy v EZ evidované v LPIS meziročně opět vzrostla, a to o téměř 17,8 tis. ha, tedy o 3,4 %. Navýšila se opět výrazně výměra orné půdy, a to o téměř 9,4 tis. ha (nárůst o 11,5 %). U trvalých travních porostů se plocha také opět výrazně navýšila, a to o téměř 8,3 tis. ha (o 1,9 %), viz Tab. 3. Plocha trvalých kultur již delší dobu spíše stagnuje a byl zaznamenán jen mírný nárůst o 70 ha (o 1,1 %). Je třeba zmínit, že v rámci trvalých kultur je od roku 2015 kromě sadů (intenzivních a extenzivních), vinic a chmelnic rozlišována ještě jiná trvalá kultura, která zahrnuje mimo jiné zejména krajinnotvorné sady, u kterých není základním účelem produkce ovoce, ale zachování odrůdové rozmanitosti a krajinného rázu (téměř 1,6 tis. ha). Výměra intenzivních a ostatních ovocných sadů v rámci trvalých kultur zůstala meziročně téměř shodná. Plochy vinic narostly o cca 3 % (o cca 30 ha). Struktura půdního fondu v EZ dle LPIS v roce 2019 je znázorněna v Tab. 4. Plochy v přechodném období tvořily 8,6 % celkové výměry.

Tab. 4 Struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství v LPIS k 31. 12. 2019

Plochy	Výměra v PO (ha)	Výměra v EZ (ha)	Výměra celkem (ha)
Výměra ploch v EZ celkem	46 262,20	494 730,89	540 993,09
Trvalý travní porost	23 107,48	420 877,66	443 985,14
Orná půda	22 312,67	68 216,85	90 529,52
z toho: standardní orná půda	20 303,54	63 925,70	84 229,24
travní porost (G)	2 004,07	4 286,32	6 290,39
úhor	5,06	4,83	9,89
Trvalá kultura	791,45	5 473,24	6 264,69
z toho: ovocný sad (intenzivní a ostatní)	402,75	3 309,74	3 712,49
vinice	130,97	825,79	956,76
chmelnice	0,00	10,55	10,55
jiná trvalá kultura (krajinnotvorný sad)	257,73	1 327,16	1 584,89
Ostatní plocha ¹⁾	50,60	163,14	213,74

¹⁾ Školka, porost RRD (rychle rostoucí dřeviny), zalesněná půda, mimoprodukční plochy, jiná kultura a rybníky. V rámci evidence LPIS je školka a porost RRD evidován v kategorii trvalé kultury. S ohledem na zanedbatelné plochy jsou ale v této tabulce zahrnuty do ploch ostatních; školka (9,18 ha), porost RRD (57,10 ha). Plocha rybníků činila 6,5 ha.

Zdroj: REP, zpracoval ÚZEI

1.3 Velikostní struktura ekofarem

Česká republika dlouhodobě patří k zemím, kde průměrná velikost ekofarmy výrazně převyšuje evropský průměr, který se pohybuje okolo 40 ha. V roce 2019 činila průměrná velikost ekofarmy 115 ha. I přes dlouhodobý mírný pokles průměrné výměry ekofarem stále platí, že výměra průměrné ekofarmy je větší než průměrná výměra farmy konvenční (cca 75,9 ha v roce 2019).

Z pohledu velikostní struktury ekologicky hospodařících podniků se dlouhodobě pohybuje nejčastější rozloha ekofarek v rozmezí 10–50 ha a podíl této kategorie zůstal meziročně téměř totožný (41,2 %), viz Tab. 5. K meziročnímu navýšení ploch došlo téměř u všech kategorií farek, vyjma farek nad 1000 ha. Z tabulky níže také vyplývá, že přibližně čtvrtina farek (nad 100 ha) obhospodařuje kolem 80 % ploch v EZ, resp. více než 5 % farek (nad 500 ha) obhospodařuje kolem 42 % ploch v EZ.

Tab. 5 Velikostní struktura ekofarek v roce 2018 a 2019

Velikostní skupiny farek dle výměry (ha)	2018				2019				Meziroční změna 2019/18	
	Počet		Plocha		Počet		Plocha		Počet	Plocha
	(abs.)	(%)	(ha)	(%)	(abs.)	(%)	(ha)	(%)	(%)	(%)
0 až <5	418	9,1	880,8	0,2	384	8,2	881,4	0,2	-8,1	0,1
5 až <10	386	8,4	2 866,2	0,5	383	8,2	2 866,7	0,5	-0,8	0,0
10 až <50	1 888	41,1	49 276,4	9,4	1 930	41,2	50 814,8	9,4	2,2	3,1
50 až <100	799	17,4	56 685,1	10,8	824	17,6	58 377,7	10,8	3,1	3,0
100 až <500	854	18,6	189 426,2	36,2	916	19,5	202 327,5	37,4	7,3	6,8
500 až <1000	191	4,2	132 261,1	25,3	193	4,1	134 450,6	24,9	1,0	1,7
1000 až <2000	56	1,2	76 655,5	14,7	56	1,2	76 435,3	14,1	0,0	-0,3
2000 a více	4	0,1	15 191,0	2,9	4	0,1	14 839,1	2,7	0,0	-2,3
Celkem	4 596	100,0	523 242,3	100,0	4 690	100,0	540 993,1	100,0	2,0	3,4

Zdroj: REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); vlastní výpočty ÚZEI

Z hlediska počtu farek a rozložení orné půdy (OP), trvalých travních porostů (TTP) a trvalých kultur (TK) na ekofarmách je patrné, že plochy OP byly nejčastěji obhospodařovány v rozloze do 5 ha a dále také poměrně hojně v rozmezí 10–50 ha (viz Tab. 6). Podobně tomu bylo u TK, kde z celkových 956 ekofarek s TK jich hospodařilo 73,4 % (702 ekofarek) na ploše do 5 ha. U TTP dominovala rozloha 10–50 ha (42,6 % ekofarek) následovaná rozlohou 100–500 ha (téměř 18,6 %). Společně tyto kategorie tvořily více než 60 % všech farek s TTP.

Z hlediska meziroční změny počtu farek došlo k nárůstu počtu farek na orné půdě (celkem o 107 farek), což je ale výrazně menší nárůst než v předchozím roce. K významnějšímu nárůstu došlo u kategorie 10–50 ha (o 50 farek) a dále v kategorii 100–500 ha (o 26 farek). U TTP byl zaznamenán také meziroční nárůst počtu farek, a to o 112, zejména pak u kategorie 10–50 ha (o 50 farek). U TK vzrostl počet farek o 33, nejvíce v kategorii do 5 ha (o 24 farek více).

Z pohledu výměry bylo nejvíce ploch OP obhospodařováno v kategorii 100–500 ha (40 %), u TTP v kategoriích 100–500 ha a 500–1000 ha (dohromady téměř 64 %) a u TK v kategorii 10–50 ha (téměř 42 % ploch). K nejvyššímu meziročnímu absolutnímu nárůstu ploch došlo v rámci OP u kategorie 100–500 ha (o cca 5 800 ha) a naopak k úbytku ploch u kategorie 1 000–2 000 ha (o téměř 3 500 ha). K nejvýraznějšímu navýšení ploch TTP došlo u farek v kategorii 100–500 ha (nárůst o téměř 4 900 ha) a naopak se plochy TTP nejzásadněji snížily u kategorie 2000 ha a více (o téměř 2 200 ha). U TK byl

zaznamenán nejvyšší nárůst ploch u kategorie 100–500 ha (o více než 200 ha) a naopak pokles u kategorie 50–100 ha (o cca 380 ha).

Tab. 6 Velikostní rozložení výměr OP, TTP a TK na ekofarmách v roce 2019

Velikostní rozložení výměr OP, TTP a TK (ha)	OP				TTP				TK			
	Počet		Plocha		Počet		Plocha		Počet		Plocha	
	(abs.)	(%)	(ha)	(%)	(abs.)	(%)	(ha)	(%)	(abs.)	(%)	(ha)	(%)
>0 až < 5	804	36,4	1 640,1	1,8	364	8,8	801,3	0,2	702	73,4	1 006,4	16,1
5 až < 10	354	16,0	2 579,4	2,8	353	8,5	2 658,0	0,6	110	11,5	785,0	12,5
10 až < 50	680	30,8	15 462,4	17,1	1769	42,6	46 279,4	10,4	122	12,8	2 625,6	41,9
50 až < 100	168	7,6	11 749,5	13,0	692	16,7	49 373,6	11,1	16	1,7	1 089,2	17,4
100 až < 500	171	7,7	36 183,2	40,0	772	18,6	173 258,3	39,0	6	0,6	758,6	12,1
500 až < 1 000	31	1,4	22 914,9	25,3	158	3,8	109 067,5	24,6	0	0,0	0,0	0,0
1 000 až < 2 000	0	0,0	0,0	0,0	39	0,9	53 572,4	12,1	0	0,0	0,0	0,0
2 000 a více	0	0,0	0,0	0,0	2	0,0	8 974,6	2,0	0	0,0	0,0	0,0
Celkem	2 208	100,0	90 529,5	100,0	4 149	100,0	443 985,1	100,0	956	100,0	6 264,7	100,0

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2019); vlastní výpočty ÚZEI

1.4 Ekofarmy z pohledu regionálního rozmístění

Hlavními oblastmi EZ jsou tradičně méně příznivé horské a podhorské oblasti ČR. Největší plochy ekologicky obhospodařované půdy se nachází v pohraničních hornatých okresech Jihočeského, Plzeňského, Moravskoslezského, Karlovarského a Ústeckého kraje (viz Tab. 7). Z hlediska výměry EZ je dlouhodobě nejvýznamnější oblastí Jihočeský kraj. V těchto pěti krajích se nacházelo téměř 60 % ploch v EZ. Kraj Karlovarský vykazuje také dlouhodobě prvenství v nejvyšší průměrné velikosti ekofaremu – v roce 2019 byla průměrná velikost ekofarmy v tomto kraji 229 ha. Hned za ním následuje kraj Ústecký a Olomoucký. Naopak farmy s nejnižší průměrnou výměrou (vyjma Hl. m. Praha) se nacházejí v kraji Vysočina, ve Středočeském a Jihomoravském kraji.

V počtu ekologických farem je dlouhodobě na předním místě kraj Jihočeský (679 ekofaremu) následovaný stejně jako v předchozím roce krajem Plzeňským (558 ekofaremu), Moravskoslezským (433 ekofaremu) a Zlínským (401 ekofaremu).

Z pohledu meziročního vývoje došlo k nárůstu počtu ekofaremu ve všech krajích vyjma Hl. m. Praha a kraje Zlínského. Nejvyšší absolutní nárůst byl zaznamenán v Plzeňském kraji (o 24 farem více) a dále v kraji Jihočeském (o 12 farem více). Téměř ve všech krajích došlo k % nárůstu ploch (nejvíce v kraji Středočeském). Absolutní nárůst ploch byl nejvyšší v kraji Plzeňském (o více než 3 500 ha), v Karlovarském (o více než 2 300 ha) a Středočeském (o více než 2 300 ha). Regionální rozmístění ekofaremu a jejich obhospodařovaných ploch v rámci jednotlivých krajů ČR je uvedeno v Tab. 7. Ekologicky obhospodařované plochy byly přiřazeny k jednotlivým krajům dle skutečné lokality hospodaření.

Celková výměra ploch ekologického zemědělství v jednotlivých krajích ČR a počet ekofaremu je uveden v Grafu 2.

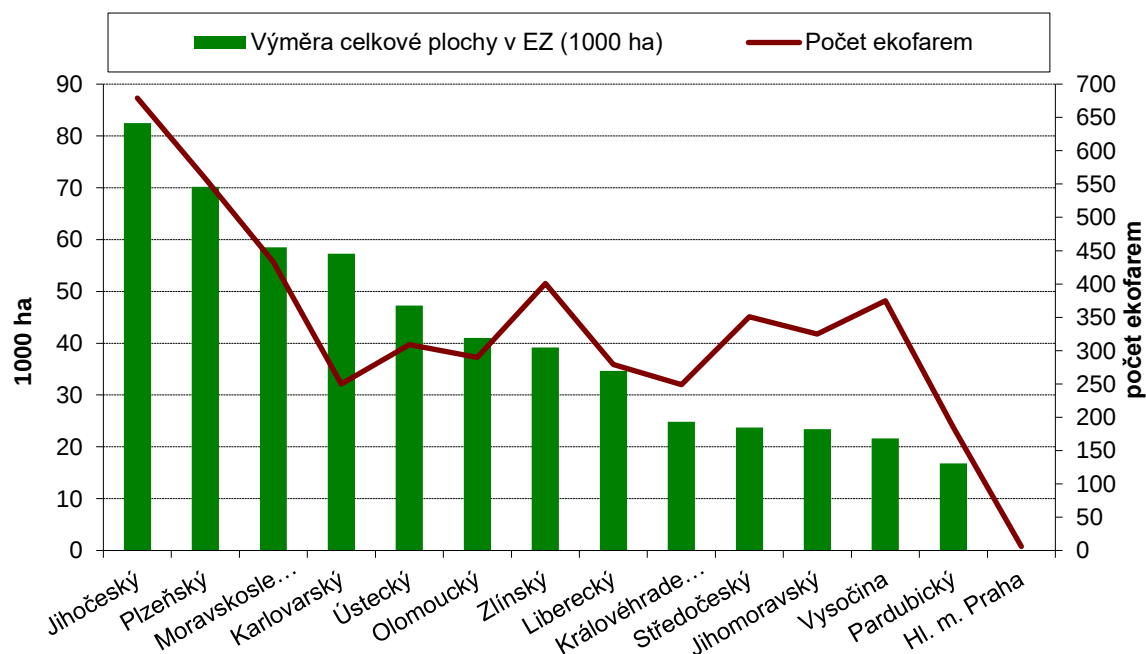

Tab. 7 Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR v roce 2019

Kraj ¹⁾	Počet ekofarem	Výměra celkové plochy v EZ		Z toho v přechodném období		Průměrná výměra ekofarmy
		(ha)	(%)	(ha)	(%)	
Jihočeský	679	82 446,9	15,2	5 565,2	6,8	121
Plzeňský	558	70 211,0	13,0	10 175,3	14,5	126
Moravskoslezský	433	58 481,9	10,8	3 508,6	6,0	135
Karlovarský	250	57 285,8	10,6	3 221,6	5,6	229
Ústecký	309	47 234,9	8,7	1 740,1	3,7	153
Olomoucký	290	41 027,5	7,6	2 066,7	5,0	141
Zlínský	401	39 202,1	7,2	2 534,4	6,5	98
Liberecký	279	34 680,7	6,4	1 130,7	3,3	124
Královéhradecký	249	24 862,9	4,6	2 158,6	8,7	100
Středočeský	351	23 707,0	4,4	4 979,1	21,0	68
Jihomoravský	325	23 391,7	4,3	4 479,8	19,2	72
Vysočina	375	21 599,6	4,0	2 079,1	9,6	58
Pardubický	185	16 812,5	3,1	2 617,2	15,6	91
Hl. m. Praha	6	48,8	0,0	5,7	11,7	8
Celkem	4 690	540 993,1	100,0	46 262,2	8,6	115

¹⁾Kraje jsou seřazeny dle výměry celkové plochy v EZ evidované v LPIS. Farmy jsou ke krajům přiřazeny dle nejvyšší výměry zaznamenané v REP (z evidence v LPIS). Pokud hospodaří farma na zemědělské půdě ve třech krajích, je přiřazena ke kraji, kde se nachází nejvíce obhospodařovaných ploch.

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2019); vlastní výpočty ÚZEI

Graf 2 Počet ekofarek a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR v roce 2019

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2019); vlastní výpočty ÚZEI

Seřadíme-li kraje dle podílu výměry ekologických ploch na celkovém půdním fondu ČR (viz Tab. 8), získáme odlišné pořadí než v Tab. 7. V roce 2019 byl celorepublikový průměr podílu výměry EZ (tj. 15,2 %; viz Tab. 1) překročen opět v osmi krajích stejně jako v předchozích letech, přičemž vysoce nad tímto průměrem s téměř 57 % vedl Karlovarský kraj. Podobně jako v předchozích letech následoval kraj Liberecký (téměř 34 %), Moravskoslezský (přes 27 %) a Zlínský (přes 26 %).

V rámci jednotlivých kategorií užití půdy (orná půda, travní porosty a trvalé kultury) dominoval opět Karlovarský kraj, kde se nacházelo v ekologickém režimu téměř 17 % ploch orné půdy. Stejný kraj měl také nejvyšší podíl trvalých travních porostů (více než 78 %). Více než 50 % ploch TTP v ekologickém režimu měly pak ještě další čtyři kraje – Ústecký, Zlínský, Olomoucký, Moravskoslezský a Liberecký (viz Tab. 8). Největší podíl trvalých kultur v EZ na jejich celkové výměře se nacházel v kraji Vysočina (více než 58 %) a dále v kraji Moravskoslezském (téměř 54 %). Z pohledu absolutních hodnot byla největší rozloha ekologicky obhospodařovaných TTP v kraji Jihočeském (přes 74 tis. ha), u orné půdy v kraji Plzeňském (17,2 tis. ha) a Jihomoravském (16,2 tis. ha) a u trvalých kultur šlo o nejvyšší výměry v kraji Jihomoravském (téměř 1,9 tis. ha), kde se jednalo zejména o plochy vinic.

Z celorepublikového pohledu dosáhl v roce 2019 podíl veškerých ploch v EZ na celkovém zem. půd. fondu v ČR 15,2 % (dle LPIS). V Tab. 8 jsou rozděleny v rámci krajů pouze plochy evidované v registru LPIS a je zde zahrnuta i velmi nepatrná výměra rybníků (6,5 ha). Ekologickými zemědělci bylo v ČR v roce 2019 obhospodařováno 44,2 % trvalých travních porostů, 3,6 % orné půdy a 15,2 % ploch trvalých kultur.

Tab. 8 Zastoupení ploch EZ dle užití půdy na jejich celkové výměře v krajích ČR v roce 2019

Kraj ¹⁾	Výměra ploch v EZ (ha) ²⁾	Z toho výměra (ha):			Zemědělský půdní fond ČR dle LPIS (ha)	Podíl ploch v EZ na celkové			
		OP	TTP	TK		ZPF	OP	TTP	TK
Karlovarský	57 286	5 892	51 326	68	101 109	56,7	16,8	78,1	36,8
Liberecký	34 681	2 161	32 048	430	103 294	33,6	5,6	51,0	34,8
Moravskoslezský	58 482	5 805	52 178	481	216 354	27,0	4,7	57,8	53,6
Zlínský	39 202	6 321	31 954	909	149 410	26,2	6,8	59,1	34,8
Plzeňský	70 211	17 208	52 798	182	327 846	21,4	8,5	42,8	27,7
Ústecký	47 235	3 092	43 439	690	223 024	21,2	2,0	67,2	13,0
Jihočeský	82 447	8 072	74 144	196	428 071	19,3	3,3	41,7	17,9
Olomoucký	41 027	3 832	36 940	241	244 128	16,8	2,2	58,0	11,1
Královéhradecký	24 863	2 962	21 635	265	235 940	10,5	1,8	31,7	11,8
Pardubický	16 812	2 969	13 735	99	233 091	7,2	1,7	24,5	18,3
Jihomoravský	23 392	16 218	5 285	1 883	363 603	6,4	5,0	22,8	10,3
Vysočina	21 600	8 435	13 008	146	360 693	6,0	3,1	15,7	58,3
Středočeský	23 707	7 539	15 485	661	556 905	4,3	1,6	21,8	11,6
Hlavní město Praha	49	26	11	12	10 839	0,5	0,2	2,3	25,9
Celkem	540 993	90 530	443 985	6 265	3 554 307	15,2	3,6	44,2	15,2

1) Kraje jsou seřazeny dle podílu výměry celkové půdy v EZ na celkové zemědělské půdě ČR.

2) Z důvodu metodické úpravy jsou údaje v některých krajích výrazně odlišné od roku předchozího (např. u TK).

Zdroj: REP a LPIS (údaje k 31. 12. 2019); vlastní výpočty ÚZEI

2. Rostlinná výroba a produkce na ekologických farmách

Údaje uvedené v této kapitole o rostlinné výrobě byly získány od 4 675 dotazovaných zemědělců a vycházejí z přímého šetření prováděného ÚZEI prostřednictvím kontrolních organizací.

Struktura ploch plodin

Hlavními plodinami na orné půdě byly obdobně jako v předchozích letech obiloviny (46,2 % podíl) a píce (41,4% podíl), viz Tab. 14; Graf 3. V rámci píce dominují v EZ víceleté pícniny, jako jsou jetelotrávy, dočasné travní porosty nebo vojtěška (85,4 %). Stejně jako v předchozím roce došlo k nárůstu ploch obilovin, a to o 15,2 %. Obiloviny nadále zabírají významnou část orné půdy v EZ. Stejně jako v předchozích letech byly nejčastěji pěstovanými obilovinami pšenice obecná (33,6 %) a oves (19,5 %). Tyto dvě plodiny společně zaujímaly opět 53 % celkové plochy obilovin v EZ. Dalšími významnými obilovinami s podílem ploch nad 10 % byly tritikále (12,1 %) a ječmen (11,5 %). Proti předchozímu roku došlo k poklesu výměry u pohanky (o téměř 26 %) a u špaldy (o 3,6 %) a naopak k nárůstu ploch všech dalších obilovin na zrna. Např. plochy žita vzrostly o 24,5 %, plochy ječmene o 24,8 % a plochy prosa o 59,3 %. Obdobně jako v předchozím roce došlo v roce 2019 ke zvýšení výměry ploch také u luskovin na zrna (nárůst o 6 %). V rámci luskovin dominovalo, stejně jako v roce 2018, pěstování hrachu (43,8 %). Dalšími významnými druhy byla peluška (17,4 %), lupina (12,7 %) a bob (12 %). Meziročně nejvíce vzrostla plocha v rámci luskovin na zrna u bobu (o 283 ha) a u sóji (o 135 ha) a naopak klesla plocha u pelušky (o 196 ha) a u hrachu (o 132 ha). Plocha technických plodin vzrostla proti předchozímu roku o 27,2 %. V rámci technických plodin se meziročně zvýšila plocha olejnin, a to o 44,8 %, kde došlo ke zvýšení ploch zejména u slunečnice, máku a řepky a řepice. Naopak došlo k poklesu ploch u ostatních olejnin, hořčice a tykve olejné a sója se v roce 2019 nepěstovala vůbec. U kategorie LAKR došlo k nárůstu ploch o 7,3 %. Stejně jako v předchozím roce se zvýšila plocha orné půdy, na níž bylo pěstováno osivo a sadba (o 57 %), viz Tab. 11. Pěstování okopanin (viz Tab. 9) a zeleniny (viz Tab. 10) zůstává trvale na nízké úrovni. Okopaniny byly pěstovány stejně jako v roce 2018 na 0,4 % ploch orné půdy a dominovaly opět brambory (95,2 % ploch okopanin) s meziročním nárůstem ploch o 18,8 %. Proti roku 2018 stoupla také plocha cukrové řepy. Zelenina se pěstovala na 0,4 % orné půdy a proti roku 2018 došlo ke zvýšení ploch zeleniny o 30,4 %. Největší podíl ploch v rámci zeleniny byl zjištěn opět u plodové zeleniny (53,1 %) a u zeleniny kořenové (28,3 %).

U plodové zeleniny převažovala tykev (včetně patisonů a cuket), která tvořila přes 92 % ploch plodové zeleniny. U kořenové zeleniny zaujímala největší podíl z ploch mrkev (40,9 %). Velkou část ploch zeleniny zabíraly luskoviny pěstované na zeleno (9,4 %). Hlavní luskovinou byl stejně jako minulý rok hrášek, který se pěstoval na 97 % ploch.

Plocha TK meziročně vzrostla o 6,8 % a byla tvořena převážně ovocnými sady (73,5 %). V rámci jaderovin a peckovin zaujímaly největší plochy jabloně (44,7 %), švestky (23,1 %), třešně/višně (12,1 %) a také meruňky s 11,1 % podílem. V rámci ořechů, které tvoří 3,8 % ploch ovocných sadů, dominoval vlašský ořech. Z bobulovin, které zaujímají 8,2 % ploch ovocných sadů, byl nejvíce zastoupen červený a černý rybíz. Vinice zabíraly výměru 15,7 % z trvalých kultur a plocha chmelnic byla i nadále zanedbatelná (viz Tab. 13).

Celková plocha TTP (louky a pastviny) dle šetření u zemědělců zůstala téměř na stejné úrovni jako v roce 2018 a navýšila se o cca 3 300 ha, což je zvýšení o necelých 0,8 % (viz Tab. 12).

Produkce plodin

Objem odhadované ekologické rostlinné produkce (tj. produkce pouze z ploch již v ekologickém režimu) v roce 2019 dosáhl 1 473 tis. tun (snížení o více než 97,6 tis. tun, tj. o 6,2 % proti roku 2018), z toho však produkce píce z TTP (přepočtená na seno) tvořila 85,1 % (tj. 1 254 tis. tun sena) a dalších 7,1 % (tj. 105 tis. tun sena) tvořila produkce z píce na OP. Celková produkce jen z orné půdy činila 207,9 tis. tun (14,1% podíl), z toho 42,4 % tvořila produkce obilovin (88 tis. tun) a 50,5 % produkce píce na orné půdě (objem v seně). V rámci obilovin dosáhly největší objem produkce pšenice (32,7 %), oves (19,2 %), tritikále (12,4 %) a špalda (10,2 %).

U trvalých kultur stoupla celková produkce na 11,1 tis. tun (meziroční zvýšení o 16 %), viz Tab. 13. Z tohoto množství připadá 64 % produkce na ovocné sady a na vinice 34,5 %. V rámci ovocných sadů dosáhly největšího objemu produkce jabloně (67,5 % podíl), následovaly švestky (12 % podíl), hrušně (5,5 % podíl), meruňky (4,9 % podíl) a třešně/višně (4,2 % podíl). Průměrný hektarový výnos u ovocných sadů činil 1,83 t/ha.

Objem ekologické produkce na orné půdě se meziročně zvýšil o 14,4 %. Podíl produkce z orné půdy na celkové ekologické rostlinné produkci tak činil 14,1 %. K významnému meziročnímu nárůstu produkce došlo u technických plodin (o 84,2 %) z toho konkrétně u olejnin (o 140 %), u LAKR o 26,8 %, u obilovin (o 14,5 %), u píce (o 14,2 %), u okopanin (o 8,5 %) a u luskovin na zrna (o 7,4 %). U olejnin narostla produkce především u řepky a slunečnice. Pokles produkce byl naopak zaznamenán pouze u zeleniny (o 5,2 %). Meziroční nárůst produkce byl zaznamenán u TK (o 16 %).

Srovnání osevních ploch a produkce v EZ a na úrovni celé ČR

Z pohledu podílu hlavních kategorií ekologicky pěstovaných plodin na OP na jejich celkové výměře v ČR dosahují nejvyšší podíl stejně jako v roce 2018 LAKR (léčivé, aromatické a kořeninové rostliny), a to 32,3 %, luskoviny na zrna (12,2 %) a pícniny na OP (7,4 %), viz Tab. 14. Z obilovin byl nejvyšší podíl zaznamenán u ovsa (18,7 %), tritikále (12,5 %) a žito (12,4 %).

Z pohledu podílu bioprodukce na celkové produkci v ČR nedošlo proti loňskému roku k žádným změnám v pořadí. Přední pozici zaujímaly LAKR s 16,9 % podílem a luskoviny na zrna s 7 % podílem. Produkce obilovin v EZ tvořila 1,2 % z celkové sklizně obilovin v ČR. Při srovnání produkce jednotlivých plodin, pak vyšší než 5 % podíl na jejich celkové sklizni v ČR dosahoval kmín (47,1 %), lupina na zrna (22,2 %), oves (12,6 %), tritikále a žito (5,6 %). Z pohledu porovnání hektarového výnosu v EZ a v celé ČR se v roce 2019 pohybovaly výnosy obilovin v EZ v rozmezí cca 52–85 % výnosu konvenčního, hektarový výnos u luskovin na zrna kolem 82 %, u olejnin a brambor kolem 49 % a u píce 40 % konvenčního výnosu.

V Tab. 14 jsou u některých plodin v ekologickém zemědělství uváděny téměř shodné nebo i vyšší hodnoty hektarového výnosu proti konvenčním výnosům (např. hořčice, lupina). Jedná se však pouze o odhady plánů, které mohou být zemědělci nadhodnoceny a tím zkreslovat uváděné hodnoty. Skutečná produkce v EZ bude známa až po kontrole provedené na farmách v následujícím roce.

Tab. 9 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2019 – základní komodity

Plodiny	Počet ekofare ¹⁾	Období konverze (ha)	Ekologický režim (ha)	Celkem (ha)	Ekologická produkce (t)	Ekologické výnosy (t/ha)
Orná půda	1 804	24 350,49	64 278,47	88 628,08	207 927,55	3,23
Obiloviny pro produkci zrna (včetně osiva) celkem	793	10 982,67	29 925,89	40 908,56	88 216,03	2,95
Pšenice obecná	386	4 632,04	9 100,37	13 732,41	27 942,39	3,07
Špalda	103	196,62	3 081,81	3 278,43	9 011,44	2,92
Pšenice tvrdá	13	36,43	277,47	313,90	867,58	3,13
Žito	152	888,11	2 957,80	3 845,91	8 765,67	2,96
Ječmen	226	1 632,06	3 057,37	4 689,43	8 590,09	2,81
Oves	385	1 627,16	6 332,01	7 959,17	16 972,60	2,68
Tritikále	211	1 395,89	3 564,68	4 960,57	10 971,12	3,08
Kukuřice na zrno	18	436,56	666,87	1 103,43	3 540,76	5,31
Pohanka	35	4,44	557,39	561,83	792,39	1,42
Proso	9	5,05	93,55	98,60	161,26	1,72
Ostatní obiloviny na zrno	16	128,31	236,57	364,88	600,73	2,54
Luskoviny na zrno celkem (suché luskoviny)	130	1 232,65	2 882,09	4 114,74	5 176,50	1,80
Hrách	50	512,84	1 289,02	1 801,86	2 233,91	1,73
Bob	6	277,20	215,34	492,54	425,96	1,98
Lupina	29	146,27	377,81	524,08	679,21	1,80
Sója	5	46,89	309,54	356,43	621,96	2,01
Pelushka	44	178,29	538,63	716,92	981,10	1,82
Ostatní luskoviny	14	71,16	151,75	222,91	234,36	1,54
Okopaniny celkem	248	57,28	315,64	372,92	4 207,94	13,33
Brambory (včetně raných a sadbových brambor)	242	47,84	307,04	354,88	4 126,35	13,44
Cukrová řepa (včetně sadby)	1	7,00	0,30	7,30	3,00	10,00
Ostatní krmné okopaniny a brukvovité (bez osiv)	19	2,44	8,30	10,74	78,59	9,47
Technické plodiny celkem	179	2 008,24	2 706,66	4 714,90	2 607,40	0,96
Olejniny	81	1 126,12	1 307,91	2 434,03	1 747,95	1,34
Slunečnice	13	50,39	431,07	481,46	927,71	2,15
Řepka a řepice	8	805,47	157,12	962,59	246,93	1,57
Mák	6	155,92	62,32	218,24	59,18	0,95
Hořčice	43	50,22	410,02	460,24	349,35	0,85
Tykev olejná	12	64,12	209,42	273,54	140,78	0,67
Ostatní olejniny	7	0,00	37,96	37,96	24,00	0,63
Aromatické, léčivé rostliny a koření (LAKR)	93	765,24	1 195,26	1 960,50	717,50	0,60
z toho: ostropestřec	16	156,66	284,22	440,88	139,36	0,49
kmín	27	476,56	654,55	1 131,11	457,08	0,70
Ostatní technické plodiny	22	116,88	203,49	320,37	141,95	0,70

1) Počet ekofare, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2019; data od 4 675 subjektů

Tab. 10 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2019 – zelenina a jahody

Plodiny	Počet ekofarem ¹⁾	Období konverze	Ekologický režim	Celkem	Ekologická produkce	Ekologické výnosy
		(ha)	(ha)	(ha)	(t)	(t/ha)
Čerstvá zelenina, melouny, jahody	111	65,32	281,03	346,35	1 895,19	6,74
Košťáloviny/bрукvovité	27	1,29	7,65	8,94	34,94	4,57
Květák a brokolice	15	0,33	2,53	2,86	12,78	5,05
Kapusta	14	0,34	1,13	1,47	3,91	3,46
Hlávkové zelí	26	0,51	3,49	4,00	17,00	4,87
Ostatní košťáloviny / brukvovité	9	0,11	0,50	0,61	1,25	2,50
Listová/stonková zelenina	26	8,95	5,11	14,06	13,88	2,72
Pór	11	0,20	0,58	0,78	1,74	3,00
Salát	17	0,44	2,34	2,78	7,57	3,24
Špenát	14	0,26	1,84	2,10	3,98	2,16
Ostatní listová / stonková	7	8,05	0,35	8,40	0,59	1,69
Plodová zelenina	75	28,16	155,71	183,87	544,97	3,50
Rajče	36	0,51	2,30	2,81	9,15	3,98
Paprika	31	0,47	1,98	2,45	6,27	3,17
Okurek	33	0,42	2,20	2,62	11,65	5,30
Dýně, patizon, cuketa aj.	59	26,66	142,88	169,54	511,33	3,58
Ostatní plodová	8	0,10	6,35	6,45	6,57	1,03
Kořenová a hlízová zelenina	68	23,23	74,80	98,03	1 219,01	16,30
Mrkev	42	1,35	38,78	40,13	1 038,41	26,78
Petržel	28	0,63	2,28	2,91	7,05	3,09
Česnek	46	0,91	13,87	14,78	27,65	1,99
Cibule a šalotka	39	0,82	14,58	15,40	134,41	9,22
Celer bulvový	18	0,12	1,22	1,34	7,22	5,92
Ostatní kořenová / hlízová	17	19,40	4,07	23,47	4,27	1,05
Luskoviny	17	0,66	32,03	32,69	73,37	2,29
Hrášek	12	0,25	31,46	31,71	72,20	2,29
Fazole a zelená fazolka	9	0,41	0,34	0,75	0,65	1,91
Ostatní luskoviny	3	0,00	0,23	0,23	0,52	2,26
Ostatní zelenina	14	0,16	1,66	1,82	4,03	2,43
Jahody	29	2,87	4,07	6,94	4,99	1,23

¹⁾Počet ekofarem, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2019; data od 4 675 subjektů

Tab. 11 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2019 – píce

Plodiny	Počet ekofare ¹⁾	Období konverze	Ekologický režim	Celkem	Ekologická produkce	Ekologické výnosy ²⁾
		(ha)	(ha)	(ha)	(t)	(t/ha)
Píce na OP (píce v seně)	1 452	9 739,10	26 985,97	36 725,07	104 974,96	3,89
Jednoleté píce – v seně	220	1 586,88	3 765,43	5 352,31	16 663,88	4,43
Kukuřice na zeleno (na siláž)	19	289,25	275,98	565,23	3 393,00	12,29
Ostatní jednoleté píce – v seně	202	1 297,63	3 489,45	4 787,08	13 270,88	3,80
Víceleté píce – v seně	1 371	8 152,22	23 220,54	31 372,76	88 311,08	3,80
z toho: výtěžka	331	1 754,67	5 290,58	7 045,25	21 255,14	4,02
Další plodiny na OP	48	159,56	873,19	1 032,75	822,42	x
z toho: květiny a okrasné rostliny	6	2,03	1,25	3,28	1,42	1,14
OP na osivo a sadbu	30	149,97	683,78	833,75	455,44	0,67
Půda ladem (součást osevního postupu)	78	66,18	261,87	328,05	0,00	x
Další plochy na OP (blíže nezařazeno) *	26	39,49	45,75	84,36	21,61	x
Houby	2	0,00	0,38	0,38	5,50	14,47

1) Počet ekofare, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu.

2) Výnos píce je u pícnin uveden v seně.

* biopásy, RRD, jiná kultura, ostatní plocha, školka, zalesněné plochy apod.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2019; data od 4 675 subjektů

Tab. 12 Struktura, produkce a výnos plodin v roce 2019 – trvalé travní porosty

Plodiny	Počet ekofare ¹⁾	Období konverze	Ekologický režim	Celkem	Ekologická produkce	Ekologické výnosy ²⁾
		(ha)	(ha)	(ha)	(t)	(t/ha)
Louky a pastviny (píce v seně)	3 792	24 318,39	416 725,52	441 043,91	1 254 051,32	3,01

1) Počet ekofare, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu.

2) Výnos píce je uveden v seně.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2019; data od 4 675 subjektů.

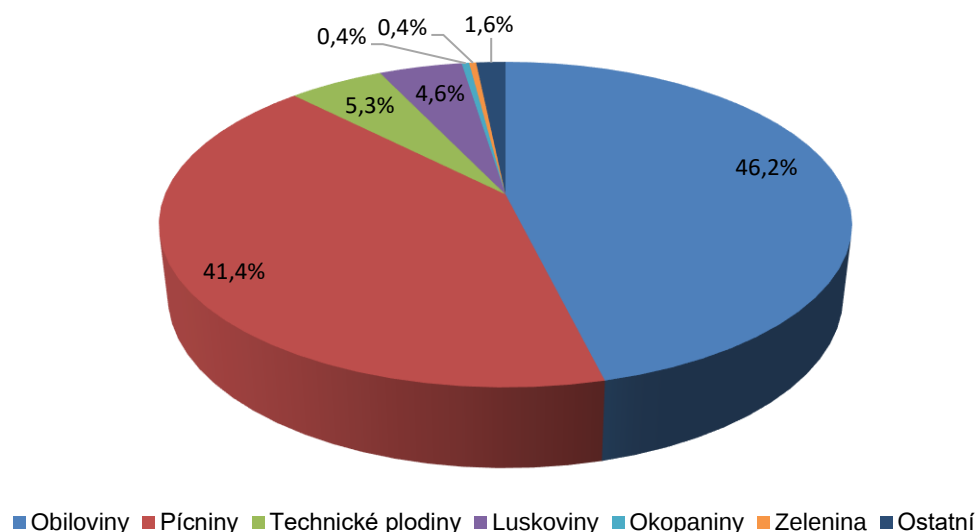
Tab. 13 Struktura, produkce a výnos plodin v roce 2019 – trvalé kultury

Plodiny	Počet ekofare ¹⁾	Období konverze	Ekologický režim	Celkem	Ekologický režim – plocha skutečně produkční ²⁾	Ekologická produkce	Ekologické výnosy
		(ha)	(ha)	(ha)	(ha)	(t)	(t/ha)
Trvalé kultury	798	829,04	5 412,52	6 241,56	5 349,42	11 139,18	2,08
Ovocné sady	572	622,78	3 966,01	4 588,79	3 904,27	7 138,88	1,83
Jádrovina a peckoviny	546	527,27	3 326,86	3 854,13	3 268,82	6 749,70	2,06
Jabloně	420	208,88	1 513,23	1 722,11	1 489,05	4 819,98	3,24
Hrušně	212	32,57	287,31	319,88	274,24	393,61	1,44
Meruňky	93	72,85	355,29	428,14	354,00	353,16	1,00
Nektarinky	2	4,00	5,82	9,82	5,82	0,75	0,13
Broskvoně	30	0,55	18,46	19,01	17,23	27,08	1,57
Třešně / višně	186	61,14	403,53	464,67	399,55	297,34	0,74
Švestky	336	147,28	743,22	890,50	728,93	857,78	1,18
Bobuloviny	55	23,99	354,08	378,07	353,10	276,69	0,78
Ořechy	84	25,05	151,34	176,39	150,98	59,94	0,40
Ostatní ovoce	42	46,47	133,73	180,20	131,37	52,55	0,40
Vinice	91	126,07	851,37	977,44	851,37	3 842,56	4,51
Chmelnice	4	0,05	10,55	10,60	10,55	1,51	0,14
Další TK	201	80,14	584,59	664,73	583,23	156,23	0,27

¹⁾Počet ekofare, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu.

²⁾Plocha, na které jsou v daném roce očekávány výnosy.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2019; data od 4 675 subjektů

Graf 3 Struktura plodinových skupin na orné půdy dle výměr v ekologickém zemědělství v ČR v roce 2019 (%)

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2019, vlastní výpočty ÚZEI.

Tab. 14 Plochy a produkce v EZ na orné půdě v letech 2018 a 2019 a srovnání s celkovou osevní plochou a produkcí v ČR v roce 2019

Plodiny	2018 (EZ)		2019 (EZ)		Struktura plodin 2019 (%)	Meziroční změna (%)		2019 (ČR)			Podíl (%) na celkové		
	Celková plocha EZ (ha)	Ekologická produkce (t)	Celková plocha EZ (ha)	Ekologická produkce (t)		produkce	hektar. výnosu	Celková plocha (ha)	Celková produkce (t)	Hektarový výnos (t/ha)	ploše	produkcí	hektar. výnosu
Obiloviny	35 498	77 018	40 909	88 216	46,16	14,54	6,02	1 352 530	7 646 148	5,65	3,02	1,15	52,17
Pšenice	11 799	24 650	14 046	28 810	34,34	16,88	1,21	839 446	4 812 163	5,73	1,67	0,60	53,59
Špalda	3 402	9 039	3 278	9 011	8,01	-0,30	7,31	x	x	x	x	x	x
Ječmen	3 756	6 666	4 689	8 590	11,46	28,87	11,90	319 583	1 718 061	5,38	1,47	0,50	52,22
Žito	3 090	7 555	3 846	8 766	9,40	16,02	7,94	31 129	157 561	5,06	12,35	5,56	58,57
Oves	6 946	14 318	7 959	16 973	19,46	18,54	4,59	42 530	134 410	3,16	18,71	12,63	84,82
Tritikále	4 576	10 855	4 961	10 971	12,13	1,07	7,24	39 668	195 409	4,93	12,51	5,61	62,43
Kukuřice na zrno	1 043	2 507	1 103	3 541	2,70	41,26	36,91	74 827	620 261	8,29	1,47	0,57	64,05
Luskoviny na zrno	3 882	4 818	4 115	5 177	4,64	7,44	11,05	33 766	74 165	2,20	12,19	6,98	81,64
Hrách	1 933	2 242	1 802	2 234	43,79	-0,37	24,40	28 779	67 344	2,34	6,26	3,32	74,06
Lupina	425	676	524	679	12,74	0,55	-8,50	2 246	3 054	1,36	23,33	22,24	132,19
Okopaniny	308	3 879	373	4 208	0,42	8,49	10,53	82 532	4 298 093	x	0,45	0,10	x
Brambory	299	3 782	355	4 126	95,16	9,12	-10,37	22 894	622 600	27,19	1,55	0,66	49,43
Technické plodiny	3 707	1 415	4 714,90	2 607	5,32	84,23	36,58	461 485	1 253 834	x	1,02	0,21	x
Olejniny	1 681	728	2 434	1 748	51,62	139,99	61,74	454 761	1 248 175	2,74	0,54	0,14	48,78
Řepka	421	0	963	247	39,55	x	x	379 778	1 156 973	3,05	0,25	0,02	51,53
Soja	1	2	0	0	0,00	x	x	12 240	27 838	2,27	0,00	0,00	0,00
Hořčice	584	327	460	349	18,91	6,70	6,29	13 240	9 171	0,69	3,48	3,81	123,48
LAKR	1 827	566	1 961	718	41,58	26,75	0,83	6 062	4 258	0,70	32,34	16,85	85,46
Kmín	1 227	280	1 131	457	57,69	63,16	30,55	2 950	971	0,33	38,34	47,07	211,61
Zelenina	266	1 998	346	1 895	0,39	-5,15	-19,28	10 222	226 341	x	3,39	0,84	x
Pícniny	31 305	91 963	36 725	104 975	41,44	14,15	3,35	499 653	4 841 585	9,69	7,35	2,17	40,14

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny pouze vybrané druhy plodin, které lze srovnat s údaji z ČSÚ za celou ČR. U kategorie okopaniny, technické plodiny a zelenina

je hektarový výnos za ČR dopočítán z výměr a produkce (ČSÚ tyto údaje neuvádí).

*Celkový součet kategorie nemusí souhlasit s jednotlivými druhy plodin.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2018 a 2019; Sklizeň zemědělských plodin ČSÚ; vlastní výpočty ÚZEI

3. Živočišná výroba a produkce na ekologických farmách

Na ekologických farmách bylo v roce 2019 chováno více než 426 tis. BIO zvířat¹. Jedná se o zvířata, která prošla tzv. nejkratší dobou chovu (pro rostlinnou produkci označováno jako přechodné období) a jsou již chována v ekologickém režimu. V porovnání s předchozími roky, kdy docházelo k pravidelnému nárůstu celkového počtu chovaných zvířat, nebyla v roce 2019 zaznamenána výrazná meziroční změna (viz Tab. 15). Zastoupení jednotlivých kategorií hospodářských zvířat je dlouhodobě vyrovnané. Nejčastěji chovaným druhem je skot, který v roce 2019 představoval téměř 62 % všech ekologicky chovaných zvířat. Následoval chov ovcí s téměř 21% podílem. Třetím druhem, jehož zastoupení překročilo 10% podíl z celkového stavu ekologicky chovaných zvířat, byla stejně jako v předchozím roce drůbež (téměř 13 %). Kozy a koně byly zastoupeny shodně 2% podílem. Nejméně chovaným druhem hospodářských zvířat jsou v systému ekologického zemědělství prasata. Jejich zastoupení se dlouhodobě pohybuje pod hranicí 1 % (0,6 % v roce 2019).

Dále je v Tab. 15 vyčíslena meziroční změna stavů hospodářských zvířat v jednotlivých kategoriích. V případě skotu došlo k nepatrnému navýšení počtu chovaných zvířat o 0,3 %. Při rozdělení na jednotlivé kategorie dle využití je patrný nárůst stavů u ostatního skotu² (o 2,8 %) a dojníc (o 1,7 %). Podíl ekologicky chovaných dojníc na celkovém počtu skotu v režimu EZ, v roce 2019 činil 2,8 % a stále výrazně zaostával za podílem celorepublikovým, kde z celkového stavu skotu chovaného v ČR bylo 25,7 % dojníc. Naopak snížení počtu chovaných zvířat bylo zaznamenáno u kategorií jatečný skot (pokles o 10,3 %) a krávy bez tržní produkce mléka (KBPTM), jejichž stav meziročně poklesl o 0,3 %.

U ekologicky chovaných ovcí pokračoval pokles stavů těchto zvířat započatý v roce 2016. V roce 2019 se jejich počet meziročně snížil o 6,6 %. V případě koz došlo ve sledovaném roce k 7% nárůstu počtu chovatelů, a tedy také k výraznějšímu zvýšení počtu chovaných zvířat a, to o 6,7 % proti roku 2018.

Snížení o 5,6 % nastalo v případě ekologicky chovaných prasat. Počet výkrmových prasat, u kterého došlo v předchozím roce ke skokovému 45% navýšení, zůstal na srovnatelné úrovni. Výrazný pokles, způsobený především redukcí počtu zvířat v této kategorii u dvou významných producentů vepřového masa, byl zaznamenán u kategorie chovné prasnice (snížení počtu o 27,5 %). O 16,7 % poklesl také počet zvířat zařazených v kategorii ostatní prasata, a to patrně z důvodu ukončení chovu prasat u několika farem.

V případě ekologicky chované drůbeže byl i v roce 2019 zachován dlouhodobý růstový trend, provázený zvýšením počtu těchto zvířat o 9,1 %. Podobně jako v předchozím roce došlo také k navýšení počtu včelstev, a to díky registraci nového včelaře (nárůst o 20,4 %).

Při porovnání počtů zvířat registrovaných v systému ekologického zemědělství s celkovým počtem hospodářských zvířat chovaných na území ČR, je nejvyšším podílem zastoupen chov ovcí (41,2 %) a koz (32,4 %). Následuje chov koní s 26% podílem ekologicky chovaných zvířat. Chov bio skotu se na celkových stavech skotu podílí 18,5 %, přičemž podíl ekologicky chovaných dojníc tvoří pouze 2 % jejich celkového počtu. Zanedbatelné jsou podíly ekologicky chovaných prasat a drůbeže, které se v dlouhodobém průměru pohybují okolo hodnoty 0,2 %.

¹ Tento údaj představuje stav základních kategorií ekologicky chovaných hospodářských zvířat na ekofarmách (tj. bez započítání chovu včel a ryb).

² Zahrnuje telata určená do chovu a jako zástav, býčky, jalovičky a plemenné býky.

Tab. 15 Počet BIO zvířat chovaných na ekofarmách v roce 2018 a 2019

Kategorie zvířat	Počet ekofarem	Počet všech BIO zvířat (kusy)	Počet všech BIO zvířat (kusy)	Meziroční změna počtu BIO zvířat 2019/18 (%)
	2019	2018	2019	
Zvířata celkem¹⁾	3 580	426 904	426 864	0,0
Skot (celkem)²⁾	2 823	262 061	262 910	0,3
Dojnice	167	7 125	7 247	1,7
KBTPM	2 591	120 193	119 801	-0,3
Skot na porážku	1 217	20 169	18 089	-10,3
Ostatní skot	2 701	114 574	117 773	2,8
Ovce (celkem)	1 068	94 089	87 863	-6,6
Ovce – chovné samice	1 046	63 903	59 967	-6,2
Ostatní ovce	876	30 186	27 896	-7,6
Kozy (celkem)	356	8 857	9 452	6,7
Kozy – chovné samice	352	6 604	6 902	4,5
Ostatní kozy	247	2 253	2 550	13,2
Prasata (celkem)	39	2 867	2 707	-5,6
Výkrmová prasata	29	2 127	2 129	0,1
Chovné prasnice	34	356	258	-27,5
Ostatní prasata	26	384	320	-16,7
Drůbež (celkem)	51	49 675	54 174	9,1
Brojleři	11	27 960	30 550	9,3
Nosnice	41	19 942	21 864	9,6
Ostatní (krůty, kachny, husy)	19	1 773	1 760	-0,7
Králíci	2	16	31	93,8
Koně (včetně poníků a oslů)	1 024	9 339	9 727	4,2
Včely (počet rojů)	3	584	703	20,4

1) Tento údaj představuje stav základních kategorií ekologicky chovaných hospodářských zvířat na ekofarmách (tj. bez započítání chovu včel). Meziroční změna počtu zvířat spadajících do této kategorie je v tomto sledovaném období zanedbatelná, jedná se o pokles o 0,02 %.

2) Na základě úpravy metodiky sběru dat pro Eurostat, byli bizoni, buvoli, pratuři a zubři zařazení do kategorie „Skot“.

Pozn.: Vzhledem k vysoké variabilitě získaných údajů v jednotlivých letech, nejsou v tabulce uvedeny počty ekologicky chovaných ryb.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2018 a 2019

Na ekologických farmách jsou každoročně sledovány kromě počtů BIO zvířat, také celkové stavy všech zvířat chovaných na ekofarmě podle hlavních kategorií. Do těchto zvířat se započítávají všechna zvířata včetně zvířat v nejkratší době chovu, nezapočítávají se však zvířata konvenční. Ze srovnání všech zvířat a BIO zvířat chovaných na ekofarmách vyplývá, že 4,7 % skotu, 3,5 % ovcí, 6,6 % koz, 1,5 % prasat a 7,7 % koní ještě není chováno plně v ekologickém režimu.

Celkem bylo na ekofarmách v roce 2019 chováno téměř 388 tis. kusů přežvýkavců a koní (viz Tab. 16), což představuje více než 245 tis. VDJ. Stejně jako v předchozím roce zde zaujímá dominantní

postavení chov skotu s podílem 71,2 % (resp. 89,5 % při přepočtu na VDJ). Zatížení travních porostů³ se v EZ při výměře 441 044 ha TTP⁴ v roce 2019 pohybovalo okolo hodnoty 0,56 VDJ/ha.

Tab. 16 Počet zvířat chovaných na ekofarmách v roce 2018 a 2019)

Kategorie zvířat	Počet ekofarem	Počet všech zvířat (kusy)		Meziroční změna počtu zvířat 2019/18 (%)
	2019	2018	2019	
Skot celkem	3 057	274 364	275 893	0,6
Skot ve věku nad 1 měsíc do 6 měsíců	2 276	52 643	56 394	7,1
Skot ve věku nad 6 měsíc do 24 měsíců	2 574	58 440	56 266	-3,7
Skot ve věku nad 24 měsíců ¹⁾	2 971	163 281	163 233	0,0
Ovce celkem	1 164	99 577	91 009	-8,6
Kozy celkem	399	9 782	10 120	3,5
Koně celkem	1 116	10 219	10 544	3,2
Přežvýkavci a koně	x	393 942	387 566	-1,6
Prasata celkem	44	2 914	2 748	-5,7

¹⁾Meziroční změna počtu zvířat spadajících do této kategorie je v tomto sledovaném období zanedbatelná, jedná se o pokles o 0,03 %.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2018 a 2019

Součástí každoročního dotazníkového šetření na ekologických farmách je také sběr a vyhodnocování dat týkajících se živočišné produkce pocházející z ekologických chovů zvířat. V Tab. 17 jsou shrnuty získané údaje o živočišné produkci, a to včetně prodeje živých zvířat, která pochází z chovů zapojených v systému ekologického zemědělství. Jedná se o produkci, kterou je možno certifikovat, a kterou farmář plánuje prodat v daném roce ať už pod značkou BIO nebo jako konvenční produkt. Cílem je získat přehled o reálné bioprodukci z ekofarem (tj. produkci, která může být prodána v bio kvalitě) a nikoli jen objem požadované certifikované produkce či jen části produkce, kterou se podařilo prodat jako bioprodukt.

Předpokládaná produkce masa vzrostla o 8 % proti roku 2018 a činila 7 867 tun. Plánovaná produkce hovězího masa se meziročně zvýšila o 8,4 % a představovala 90% podíl na celkové produkci biomasa. Plánovaná produkce skopového masa opět meziročně poklesla, i když ve srovnání s předchozím rokem jen velice mírně, a to o 0,6 %. Jeho podíl na celkovém objemu vyprodukovaného biomasa činil 5,1 %. Výraznější navýšení bylo zaznamenáno v případě koziho masa (o 25,8 %) a u drůbežího masa (o 17,6 %), což koresponduje s navýšením stavů chovaných zvířat. Podíl koziho masa činil 0,3 % a masa drůbežího 2,5 %. U vepřového masa došlo, ve srovnání s předchozím rokem, naopak ke snížení jeho produkce, a to o 2,5 %. Na celkovém objemu produkce se vepřové maso podílelo necelými 2 %.

Vedle produkce masa je dlouhodobě sledován také prodej živých zvířat, a to jak zástavových (telata, jehňata), tak i těch určených do chovu. U zástavových telat došlo v roce 2019 k navýšení jejich

³ Počet VDJ zvířat zkrmujičích objemnou píci na jednotku plochy travního porostu. VDJ byly vypočítány dle přepočítávacích koeficientů z Nařízení vlády č. 76/2015 Sb. o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, tab. č. 7. Jedná se o zjednodušený přepočet, kdy není brán v úvahu rozdílný věk chovaných ovcí a koz.

⁴ Jedná se o údaj ze Statistického šetření na ekologických farmách ÚZEI za rok 2019

počtu z 63 tisíc kusů v roce 2018, na více než 64 tisíc kusů. Meziročně se tak plán prodeje zvířat zařazených v této kategorii zvýšil o 1,8 %. U plánovaného prodeje zástavových jehňat byla zachována klesající tendence předchozího roku. Plánovaný prodej zvířat v této kategorii se meziročně snížil o 21,3 %, z původních 14,5 tisíc kusů na 11,4 tisíc kusů v roce 2019. Počty zvířat, která ekologičtí farmáři plánovali v roce 2019 prodat za účelem dalšího chovu, převážně poklesly. Nejvíce se snížily předpokládané počty chovných koz (pokles o 26,9 %). K výraznějším poklesu došlo také u chovných prasat (pokles o 25,4 %), a u ovcí, kde došlo k téměř 22% poklesu. Navýšení plánovaného prodeje chovných zvířat bylo v roce 2019 zaznamenáno u skotu (o 23,6 %) a u drůbeže (o 55,3 %).

Vedle produkce masa a počtů živých zvířat, je sledována také mléčná produkce, která se pro přehlednost dělí do několika kategorií. Jedná se o mléko čerstvé, směřující přímo do mlékáren k dalšímu zpracování, dále mléko upravené, vhodné k přímé spotřebě a sýry. Výrobky spadající mimo tyto tři hlavní kategorie, jsou označeny jako „další mléčná produkce“ a jsou zde zahrnuty např. kysané mléčné výrobky, máslo, tvaroh či smetana.

V roce 2019 došlo k mírnému navýšení produkce kravského mléka, a to jak čerstvého (o 0,5 %) tak i upraveného (o 5,5 %). Výše plánované produkce ovčího mléka byla v roce 2019 významně ovlivněna výskytem vlků ve volné přírodě a jejich útoky na stáda ovcí. Tato skutečnost byla, společně se zvýšením objemu mléka využitého k vlastní spotřebě některých farmářů, hlavním důvodem poklesu produkce čerstvého ovčího mléka o téměř 51 % a u sýra o 24 %. Meziročně došlo k navýšení produkce čerstvého kozího mléka a to o 5 %. Naopak v případě produkce upraveného kozího mléka byl zaznamenán 7% pokles. Plánovaná produkce sýra se, s výjimkou již uvedeného sýra ovčího, zvýšila, a to o 4,1 % v případě kravského a o 5,1 % v případě kozího. V kategorii další mléčná produkce došlo ke snížení objemu plánované produkce u všech čtyř sledovaných druhů výrobků. Největší, téměř 72% snížení nastalo u produkce smetany, kdy někteří z jejích producentů změnili své zaměření z mléčných výrobků k produkci čerstvého mléka nebo zcela ukončili chov dojeného skotu.

Po 7% poklesu produkce konzumních vajec, ke kterému v roce 2018 došlo v důsledku obnovy chovu nosnic u významného producenta vajec, nastal v roce 2019 nárůst jejich produkce o 36,7 %. Výrazné navýšení bylo zaznamenáno opět také u produkce medu, což odpovídá již popsanému navýšení počtu včelstev.

Tab. 17 Živočišná bioprodukce na ekofarmách v roce 2018 a 2019

Produkty	Jednotka	Počet ekofarem	Bioprodukce z BIO zvířat		Meziroční změna (%)
		2019	2018	2019	
Maso ¹⁾					
Hovězí	1 000 kg	1 907	6 542,43	7 095,18	8,4
Skopové	1 000 kg	704	400,26	397,73	-0,6
Kozí	1 000 kg	155	19,46	24,49	25,8
Vepřové	1 000 kg	33	156,60	152,71	-2,5
Drůbeží	1 000 kg	27	167,33	196,80	17,6
Živá zvířata – prodej jako zástav ²⁾ nebo na chov					
Zástav – telata	kusy	1 798	63 004	64 129	1,8
Zástav – ovce	kusy	255	14 521	11 431	-21,3
Chov – skot	kusy	316	5 150	6 364	23,6
Chov – ovce	kusy	66	2 234	1 747	-21,8
Chov – kozy	kusy	44	648	474	-26,9
Chov – prasata	kusy	4	67	50	-25,4
Chov – drůbež	kusy	4	190	295	55,3
Chov – koně	kusy	30	108	103	-4,6
Mléčná produkce					
Čerstvé mléko - kravské	1 000 l	100	33 309,00	33 459,05	0,5
- ovčí	1 000 l	5	20,55	10,13	-50,7
- kozí	1 000 l	31	103,87	109,02	5,0
Upravené mléko - kravské	1 000 l	28	195,68	206,46	5,5
- ovčí	1 000 l	6	10,30	10,10	-1,9
- kozí	1 000 l	14	106,65	99,15	-7,0
Sýr - kravský	1 000 kg	30	54,36	56,56	4,0
- ovčí	1 000 kg	9	23,31	17,71	-24,0
- kozí	1 000 kg	26	39,35	41,37	5,1
Další mléčná produkce:					
Kysané mléčné výrobky	1 000 kg	28	104,77	103,53	-1,2
Tvaroh	1 000 kg	30	38,06	34,45	-9,5
Máslo	1 000 kg	15	3,61	3,37	-6,6
Smetana	1 000 l	8	19,89	5,63	-71,7
Vejce pro konzumaci	1 000 kg	38,00	212,91	291,05	36,7
Med	1 000 kg	3,00	4,18	12,20	191,9

¹⁾ Králíčí maso je produkováno ve velmi nízkých hodnotách (v roce 2018 to bylo 45 kg a v roce 2019 40 kg).

²⁾ Pro zvýšení přehlednosti výsledků sběru dat o živočišné produkci z ekologických farem nejsou již od roku 2019 zvířata z kategorie „Zástav – telata“ a „Zástav – ovce“ převáděna na hmotnost produkce v mase a následně zahrnována také v kategorii „Maso“. Zástav je již uveden pouze v kategorii „Živá zvířata – prodej jako zástav nebo chov“.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2018 a 2019

4. Počet registrovaných subjektů v ekologickém zemědělství

Dle zákona o EZ⁵ musí každý zájemce, který hodlá podnikat v ekologickém zemědělství, podat žádost o registraci na MZe. Registrace rozlišuje následující kategorie subjektů:

- ekologický podnikatel (ekozemědělec),
- výrobce biopotravin (zpracovatel bioproduktů),
- osoba uvádějící biopotraviny nebo bioprodukty do oběhu (tj. obchodník, dovozce, vývozce),
- výrobce nebo dodavatel ekologických krmiv,
- výrobce nebo dodavatel ekologického rozmnožovacího materiálu (osiv),
- ekologický chovatel včel (není zahrnován do ekozemědělců, jelikož nemusí mít vlastní z. p.),
- jiná povaha činnosti (např. ekologický pěstitel hub, ekologický chovatel ryb, ekologický sběrač volně rostoucích rostlin).

V rámci distributorů jsou sledovány počty dovozců a vývozců ze/do třetích zemí (tj. zemí mimo EU). Celkový počet subjektů (tj. subjekt je započítán pouze 1x na základě IČ nebo rodného čísla) v jednotlivých kategoriích ke konci let 2018 a 2019 uvádí Tab. 18.

Tab. 18 Počet registrovaných subjektů v ekologickém zemědělství k 31. 12. 2018 a 2019

Ekologické subjekty podle typu činnosti ¹⁾	Počet subjektů		Meziroční změna 2019/18	
	2018	2019	(abs.)	(%)
Ekologický zemědělec	4 596	4 690	94	2,0
Výrobce biopotravin	748	826	78	10,4
Distributor – obchodník	938	1 003	65	6,9
• z toho: Dovoze ze 3. zemí	303	311	8	2,6
• z toho: Vývozce ze 3. zemí	165	163	-2	-1,2
Výrobce nebo dodavatel ekologických krmiv	61	63	2	3,3
Výrobce nebo dodavatel ekol. rozmnož. materiálu	58	69	11	19,0
Ekologický chovatel včel	10	10	0	0,0
Ekologický chovatel ryb	17	18	1	5,9

¹⁾ V REP dále existuje kategorie ekologický pěstitel hub, ekologický sběrač volně rostoucích rostlin a kategorie ostatní.

Zdroj: REP, vlastní výpočty ÚZEI

Je třeba zdůraznit, že jednotlivé subjekty mohou mít více ekofarem či provozoven. Např. mezi ekologickými zemědělci je registrován podnik BIO VEJCE s.r.o. obhospodařující 3 samostatné ekofarmy. Současně působí řada subjektů ve více kategoriích, kdy výrobce biopotravin je současně distributorem nebo výrobcem a dodavatelem ekolog. krmiv apod. Dle těchto informací bylo k 31. 12. 2019 v systému EZ registrováno celkem 5 818 ekologických podnikatelů (subjektů), což představuje nárůst o 157 subjektů, resp. o 2,8 % v porovnání s rokem 2018. Rostoucí trend byl zaznamenán i v předchozích letech (např. nárůst o 7,3 % v roce 2018 a o 7,6 % v roce 2017).

⁵ Dne 1. 1. 2012 nabyl účinnosti zákon č. 344/2011, kterým se mění dosavadní zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství.

K 31. 12. 2019 bylo v EZ registrováno 4 690 ekologických zemědělců, z nichž 129 (2,8 %) ekofarem mělo registraci současně i na distribuci biopotravin. Celkový počet ekologických zemědělců meziročně vzrostl o 2 %. Během roku 2019 ukončilo svoji činnost 103 ekologických zemědělců, naopak 197 subjektů se nově registrovalo.

V kategorii výrobce biopotravin bylo ke konci roku 2019 registrováno 826 subjektů. Meziročně jde o navýšení o 10,4 % (v roce 2018 o 11,3 %, v roce 2017 o 10,7 %). Pro lepší představu o struktuře výrobců biopotravin jsou v Tab. 19 uvedeny počty subjektů, které v roce 2019 prováděly danou výrobní činnost. Druhou významnou kategorií pro rozvoj trhu s biopotravinami jsou distributoři neboli subjekty uvádějící biopotraviny nebo bioprodukty do oběhu včetně vývozu a dovozu bez jakéhokoli dalšího zpracování (za zpracování je považováno i pouhé zabalení nebo označování biopotravin). Počet registrovaných distributorů ke konci roku 2019 vzrostl na 1 003 subjektů, což představuje meziroční nárůst o 6,9 %. Zvýšil se i počet dovozců ze/do 3. zemí (o 2,6 %) a naopak počet vývozců ze/do 3. zemí klesl o 1,2 %. V obchodu s biopotravinami navíc působí velký počet subjektů realizujících maloobchodní prodej (tj. maloobchodní řetězce, obchody zdravé výživy apod.), ty se však dle zákona o ekologickém zemědělství od roku 2006 nemusejí registrovat, pokud pouze prodávají již zabalené a označené bioprodukty konečným spotřebitelům.

Bližší informace o výrobcích a distributorech budou uvedeny ve Zprávě o trhu s biopotravinami v ČR v roce 2019.

Tab. 19 Registrovaní výrobci biopotravin s danou ekonomickou aktivitou (výrobní činností) v roce 2019

Kód	Ekonomická aktivita (dle NACE)	Počet výrobců ¹⁾
		2019
10.1	Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků	174
10.2	Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů	20
10.3	Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	211
10.4	Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků	96
10.5	Výroba mléčných výrobků	132
10.6	Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků	116
10.7	Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků	70
10.8	Výroba ostatních potravinářských výrobků	278
11.0	Nápoje	166

¹⁾ Počet výrobců nápojů se liší od údajů poskytovaných pro Eurostat, kde nejsou započítány subjekty vyrábějící víno z vlastní produkce hroznů.

Zdroj: REP, vlastní výpočty ÚZEI

5. Další informace o ekologických farmách

V rámci první části dotazníku byly zjišťovány kromě základních statistických údajů také dodatečné informace významné z pohledu politiky MZe týkající se ekonomické životaschopnosti prostřednictvím dotazu na realizovaný hospodářský výsledek v předchozím roce a ověření zvýšené potřeby lidské práce v EZ prostřednictvím dotazu na počet pracovníků na farmě.

5.1 Data o hospodářském výsledku na ekofarmách (rok 2018)

K posouzení ekonomické výkonnosti ekofarek je v rámci šetření ÚZEI sledován vývoj podílu ziskových ekofarek na jejich celkovém počtu. Všechny subjekty v šetření byly dotazovány na jejich hospodářský výsledek (HV) v předchozím roce (tj. v šetření 2019 na výsledek hospodaření v roce 2018), ať už hospodařily ekologicky nebo ještě konvenčně.

Z celkového počtu 4 675 respondentů jich 94,6 % (4 423 subjektů) uzavřelo hospodaření v roce 2018 se ziskem, 2,5 % subjektů realizovalo ztrátu (115 subjektů) a zbylých 2,9 % údaj neuvedlo z důvodů, že farma v daném roce ještě neexistovala (začínající zemědělci, 137 subjektů).

Pokud se zaměříme na ekonomiku pouze ekologicky hospodařících farek (tj. vyloučíme odpovědi farek registrovaných po roce 2018), jedná se o 4 538 ekofarek, z nichž 97,5 % uvedlo, že v roce 2018 byl jejich hospodářský výsledek kladný. Záporný výsledek uvedlo 2,5 % podniků (115 subjektů) a lze konstatovat, že od roku 2014, kdy byl stav 2,1 %, dochází k nárůstu podílu ztrátových subjektů. Do značné míry je však tento nárůst ovlivněn růstem počtu nových subjektů, které v prvním roce hospodaření zpravidla vykazují ztrátu. Meziročně ovšem došlo k poklesu počtu ztrátových podniků (4,6 % v roce 2017).

V rámci ekofarek se záporným HV byly zastoupeny jak farmy malé, tak ty velké (rozpětí od 0 ha až po 467,9 ha) a také ekofarmy s různou kombinací hospodaření (viz Tab. 20). Z jednoduché analýzy níže vyplývá, že ke ztrátovějším podnikům patřily ekofarmy zaměřující se na pěstování trvalých kultur, kdy ztrátu vykázalo téměř 9,0 % podniků. Nejnižší podíl ztrátových podniků byl zaznamenán u subjektů s trvalými travními porosty v kombinaci s ornou půdou.

Tab. 20 Počet a podíl ziskových ekofarek dle zaměření produkce v roce 2017 a 2018

Užití půdy	Počet ekofarek	HV pozitivní	HV negativní	HV neuvedli	Podíl ziskových ekofarek (%)	
					2017	2018
Pouze OP vč. zeleniny	222	217	5	0	97,1	97,7
Pouze TTP	1 930	1 887	43	0	94,6	97,8
Pouze TK	156	142	14	0	92,5	91,0
OP + TTP	1 433	1 405	28	0	96,9	98,0
OP + TK	114	107	7	0	98,1	93,9
TTP + TK	289	281	8	0	93,2	97,2
OP + TTP + TK	375	366	9	0	95,7	97,6
Bez půdy ¹⁾	19	18	1	0	88,9	94,7
Celkem	4 538	4 423	115	0	95,4	97,5

Pozn.: HV = hospodářský výsledek, OP = orná půda, TTP = trvalé travní porosty, TK = trvalé kultury.

¹⁾V kategorii „bez půdy“ jsou v roce 2018 zahrnuty subjekty mající půdu mimo LPIS (tzv. ostatní plochu), příp. včelaři, dále pak farmy, které v roce 2019 ukončily činnost.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2018 a 2019; data od 4 538 subjektů za rok 2018.

5.2 Počet pracovníků na ekofarmách (rok 2018)

Obdobně, jako u dotazu na hospodářský výsledek, byl počet pracovníků na ekofarmě zjišťován zpětně za rok 2018 u všech respondentů, avšak do vyhodnocení byly zahrnuty pouze farmy, které v daném roce již hospodařily ekologicky (tj. 4 538 subjektů)⁶.

V roce 2018 pracovalo na ekologických farmách, bez ohledu na počet odpracovaných hodin, celkem 10 738 osob, z toho 80,4 % na plný úvazek, 10,0 % na částečný úvazek a 9,6 % tvořili sezónní pracovníci. Z tohoto celkového počtu pracovníků připadla více než třetina na rodinné členy (3 849 osob), z nichž 78,6 % pracovalo na plný úvazek, 18,7 % na částečný úvazek a 2,7 % jako sezónní a příležitostní pracovníci (viz Tab. 21).

Meziročně došlo v roce 2018 k růstu podílu sezónních pracovníků na 9,6 % (nárůst o 16,7 %) a rodinných členů v rámci sezónních pracovníků na 9,9 % (nárůst o 67,2 %), přičemž tento nárůst následoval po roce, kdy naopak došlo ke snížení podílu sezónních pracovníků z 20,1 % v roce 2016 na 6,9 % v roce 2017. Ke snížení počtu došlo u pracovníků na částečný úvazek (pokles o 6,3 %), rodinných členů na částečný úvazek (pokles o 17,2 %) a pracovníků na plný úvazek (pokles o 0,2 %). Kategorie rodinní členové na plný úvazek se oproti roku 2017 nezměnila.

Celkově počet pracovních sil v roce 2018, v přepočtu na plně zaměstnané⁷, činil 9 148 pracovníků. Počet ekofarem meziročně vzrostl o 4,6 %. Proti předchozímu období došlo k poklesu počtu pracovníků na jednu ekofarmu z původních 2,11 na 2,02 AWU. V rámci ČR se tato hodnota dle Strukturálního šetření v zemědělství v roce 2016 pohybovala okolo 3,94 pracovníka na zemědělský podnik (dle FSS 2016)⁸.

Z pohledu zaměstnanosti při srovnání počtu pracovníků v ekologickém zemědělství a zemědělství jako celku připadlo dle tohoto šetření na 100 ha z. p. 1,70 pracovníka v EZ, v zemědělství celkově pak 3,02 (FSS 2016). Jinými slovy, na jednoho pracovníka v EZ v roce 2018 připadlo v průměru 59 ha z. p., zatímco v zemědělství celkem to bylo okolo 33 ha z. p. (FSS 2016). Z dlouhodobého vývoje je patrný růst zaměstnanosti v EZ, což je dáno zvýšením počtu pracovníků na 100 ha z původních 1,32 AWU v roce 2007. Naopak v zemědělství jako celku (resp. konvenci) dochází trvale k poklesu tohoto ukazatele z 3,76 AWU (FSS 2007) na 3,02 AWU (FSS 2016).

Nižší počet pracovníků na 100 ha z. p. v EZ odpovídá struktuře půdního fondu, kdy v EZ dominují velké zemědělské podniky s převahou travních porostů. Počet pracovníků klesá přímo úměrně s rostoucí výměrou ekofarem (např. u ekofarem s výměrou do 100 ha z. p. připadlo v roce 2018 na 1 pracovníka jen 25,8 ha, u ekofarem s výměrou mezi 100 až 500 ha z. p., šlo již o 80,1 ha a při výměře nad 500 ha měl 1 pracovník na starost okolo 91,2 ha. Podobný vliv má typ kultury – nejnížší potřeba pracovníků je u ekofarem s chovem skotu na trvalých travních porostech (1,62 AWU/100 ha z. p., neboli zhruba 62 ha na 1 pracovníka), nejvyšší u pěstování trvalých kultur (pouhých 2,85 ha na 1 pracovníka)). Potřeba nižšího počtu pracovníků v EZ vychází také z nižšího počtu hospodářských zvířat chovaných na ekofarmách.

Je třeba zmínit, že údaje o potřebě pracovníků se mohou lišit také s použitou metodikou. Dle FADN byla potřeba pracovníků v EZ za rok 2018 uvedena ve výši 2,18 AWU na 100 ha zemědělské půdy a 2,60 AWU pro konvenci.

⁶ Jedná se o subjekty zahrnuté v šetření, které byly registrovány do roku 2018 u příslušné Kontrolní organizace.

⁷ Pro přepočet na plně zaměstnané (AWU) je použit roční fond pracovní doby ve výši 1 800 hodin.

⁸ Zdroj dat: Strukturální šetření v zemědělství 2016.

Tab. 21 Počet pracovníků na ekologických farmách v roce 2017 a 2018

Ukazatel	2017		2018		Meziroční změna 2018/2017
	Počty	Struktura (%)	Počty	Struktura (%)	
Pracovníci na plný úvazek	8 646	81,0	8 633	80,4	-0,2
<i>z toho rodinných členů</i>	3 028	35,0	3 027	35,1	0,0
Pracovníci na částečný úvazek	1 145	10,7	1 073	10,0	-6,3
<i>z toho rodinných členů</i>	870	76,0	720	67,1	-17,2
Sezónní a příležitostní pracovníci	884	8,3	1 032	9,6	16,7
<i>z toho rodinných členů</i>	61	6,9	102	9,9	67,2
Pracovníci celkem	10 675	100,0	10 738	100,0	0,6
<i>z toho rodinných členů</i>	3 959	37,1	3 849	35,8	-2,8
Přepočet na AWU¹⁾	9 151	x	9 148	x	0,0
Počet farem ²⁾	4 339	x	4 538	x	4,6
AWU / ekofarma	2,11	x	2,02	x	-4,4
AWU / 100 ha z. p.	1,76	x	1,70	x	-3,5
100 ha z. p. / AWU	57	x	59	x	3,7

¹⁾ AWU = Annual Work Unit = počet pracovníků přepočtených na plný úvazek.

²⁾ Jedná se o farmy, které v roce 2018 již hospodařily ekologicky a vyplnily dotazník pro rok 2019

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2018 a 2019

Část II. Prodej a užití produkce ekofarem v roce 2018

Cílem druhé části zprávy je poskytnout informace o způsobech uplatnění rostlinné a živočišné produkce vyprodukované na ekofarmách v roce 2018. Součástí analýzy je určení rozsahu prodeje bioproduktů na konvenčním trhu, rozsahu zpracování bioproduktů na ekofarmách a významu přímého prodeje z ekofarem (tzv. prodeje ze dvora). Všechny tyto údaje jsou zjišťovány zpětně z důvodu jejich reálnosti (tj. v průběhu roku 2019 byly sbírány údaje za rok 2018).

Jelikož se druhá část zprávy věnuje analýze způsobů uplatnění bioprodukce vyprodukované v roce 2018, jsou níže prezentované údaje založeny na dotazníku, který vyplňovaly pouze ekofarmy, které již mohly v daném roce (2018) prodávat alespoň část své produkce jako bioprodukt s certifikátem. Prodej certifikovaných bioproduktů mohou realizovat farmy až po uplynutí tzv. přechodného období⁹. Z tohoto důvodu z celkového počtu 4 675 respondentů odpovídalo na následující otázky pouze 3 934 ekofarem (tj. farem, které odpověděly kladně na otázku týkající se realizování nějaké rostlinné nebo živočišné produkce, kterou bylo možné prodat již s certifikátem).

6. Způsob uplatnění bioprodukce vyprodukované na ekofarmách (rok 2018)

V rámci analýzy způsobů uplatnění produkce je zjišťován zpětně objem celkové skutečné bioprodukce a podíl prodaného množství v třídění na prodej na domácím trhu (tedy v ČR) a export a dále prodej v bio kvalitě s certifikátem nebo na konvenčním trhu. Navíc je zjišťováno, jakým způsobem byla uplatněna neprodaná produkce, tzv. jiné užití zahrnující spotřebu na farmě ve formě vstupů (krmiva, osiva) nebo faremní zpracování či vlastní spotřebu zemědělce, příp. další užití jako např. neprodaný objem produkce na skladě.

Je třeba zdůraznit, že těchto 3 934 ekofarem „mohlo“ prodat nějakou svoji produkci jako bioprodukt, ale neznamená to, že ji skutečně v bio kvalitě nakonec prodaly (tzn., že produkce mohla být prodána jako konvenční produkt, zkrmena nebo jinak spotřebována zemědělcem nebo je stále na skladě). Po vyhodnocení získaných údajů a srovnání uvedeného skutečného objemu rostlinné a živočišné produkce v roce 2018 a plánovaného objemu na daný rok¹⁰ jsou patrné určité rozdíly, které jsou dány zejména následujícími důvody:

- plánovaná produkce na daný rok je zjišťována při inspekci na farmě během daného roku, jedná se tedy o odhad zemědělce, který se může lišit od skutečnosti (např. odlišná reálná produkce plodin dle vývoje počasí, výskytu škůdců, úhyn zvířat plánovaných k prodeji nebo jejich ponechání na farmě, odlišné přírůstky, doживost, změny stavu chovaných zvířat apod.),
- údaje vyplňují odlišné ekofarmy – pokud farmy skončí v EZ, pak je vyplněna její plánovaná produkce, avšak již chybí údaj o její skutečné produkci zjišťovaný zpětně následující rok; naopak farma, které v průběhu roku skončilo přechodné období, často nevyplní plán produkce, ale uvede následně skutečný objem produkce,
- zpřesňování metodiky pro sběr dat (např. specifikace jednotek, uvádění živé, resp. přepočtené hmotnosti dle koeficientů výtěžnosti, pravidla zahrnování např. prodávaných živých zvířat mimo produkci masa či produkce mléka spotřebovaného ke krmení telat apod.),

⁹ Výjimkou jsou situace, kdy je farma předána v rámci rodiny (např. z otce na syna) nebo prodána jiné ekofarmě a pak lze samozřejmě prodej bioproduktů realizovat ihned bez přechodného období.

¹⁰ Plánovaný objem produkce daného roku (2018) je objem produkce zjišťovaný již během daného roku (2018) pro účely dodání dat pro Eurostat, zatímco reálný objem produkce včetně zjišťování způsobů uplatnění této produkce je zjišťován zpětně v následujícím roce (2019) pro národní účely.

- neuvedení všech údajů z důvodu dostupnosti informací pouze o realizaci produkce v bio kvalitě a již nikoli o způsobu užití zbylého objemu produkce,
- chyby, které se mohou vzhledem k objemu zjišťovaných informací ve sběru dat vyskytnout (a to jak v datech o plánované produkci, tak v datech o reálné produkci).

6.1 Způsob uplatnění rostlinné produkce z ekofarem

Ze získaných dat je patrné, že mezi plánovanou a skutečnou produkcí jsou rozdíly, u některých plodin výrazné (viz Tab. 22). Srovnáván je plán bioprodukce na rok 2018 se skutečnou produkcí v daném roce, avšak bez produkce z přechodného období, která není v plánu odhadována. Z kapacitních důvodů nelze ze strany ÚZEI provádět ověřování správnosti všech údajů, je však možné okomentovat hlavní příčiny rozdílů.

Obecně je důvodem větších rozdílů plánované a reálné produkce např. časté nadhodnocování plánované produkce zemědělcem, významný vliv má také průběh počasí, aktuální zaplevelení polí a nutnost zaorání ploch nebo ukončení zemědělské činnosti u některých významných pěstitelů.

Rozdíl plánovaného a reálného objemu produkce

V rámci obilovin klesla celková reálná produkce vůči plánu za rok 2018, např. u pohanky (o 33 %) a u pšenice (o 7 %), viz Tab. 22. Nejvyšší nárůst produkce vůči plánu byl zaznamenán naopak u kukuřice na zrno, a to o 15 %, žita (o 12 %), ovsa (o 7 %) a ječmene (o 6 %). Proti původním plánům byla zaznamenána nižší produkce u aromatických rostlin a koření (o 43 %), olejnin (o 37 %), u luskovin na zrno (o 31 %) a u brambor (o 25 %).

U zeleniny vzhledem k nižšímu počtu pěstitelů je objem plánované či reálné produkce velmi závislý na dodaných datech a situaci jednotlivých ekofarem. Množství produkce se může měnit v souvislosti s odchodem zásadních pěstitelů nebo z důvodu špatné úrody v daném roce. Velcí pěstitelé často ovlivní % nárůst nebo snížení produkce v rámci jednotlivých kategorií zeleniny, případně zeleniny jako celku.

Reálná produkce ovoce vzrostla celkem o 21 %, nejvíce u jablek (o 49 %). Pokles reálné produkce byl zaznamenán naopak u peckovin (o 29 %). Důvodem byly nadhodnocené plány a pak následná neúroda např. z důvodu jarních mrazíků. Část drobných pěstitelů uplatnění produkce nevyplňuje z důvodu, že se jedná o vlastní spotřebu majitelem sadu, kdy zemědělec nedokáže odhadnout sklizené množství. Velká část pěstitelů ovoce uplatnění produkce vůbec neuvedla patrně právě z důvodu nepříznivého počasí, které způsobilo ztráty na produkci. U hroznů množství reálné produkce vzrostlo vůči plánu o 12 %.

Podíl uplatnění na domácím trhu a na export

Z pohledu exportu bylo podobně jako v předchozím roce 38 % produkce obilovin z EZ vyvezeno do zahraničí (viz Tab. 22). Nejvíce produkce bylo vyvezeno u kukuřice na zrno (82 %), prosa (79 %), pohanky (52 %) a špaldy (51 %). Vysoký podíl exportu byl opět zaznamenán také u kořenové/hlízové zeleniny (66 %), a to u mrkve. Vysoký podíl exportu měly také brambory (54 %) a luskoviny pěstované na zelené lusky jako zelenina (48 %). Naopak 100 % uplatnění na domácím trhu měla listová zelenina, peckoviny, hrášky a osivo a sadba. Z dalších plodin se na domácím trhu hojně uplatnily léčivé a aromatické rostliny a koření (95 %), olejnin (90 %), luskoviny na zrno (71 %) a obiloviny (62 %). Z obilovin to byl zejména ječmen (87 %), tritice (81 %), žito (65 %), pšenice (64 %) a oves (60 %). Z produkce trvalých kultur se pak v hojné míře na domácím trhu uplatnily hrozny (92 %) a jablka (71 %).

Prodej produkce jako bio nebo konvenčního produktu

Z obilovin se prodala veškerá produkce prosa a kukuřice na zrno jako bio, i přesto, že v minulém roce bylo proso nejvíce uplatněno jako konvenční produkt. Dále se v kvalitě bio prodávala špalda (89 %), žito (83 %), oves (81 %), pšenice a pohanka (72 %), ječmen a tritikale (67 %). V kvalitě bio se dařilo nejvíce prodávat téměř veškerou zeleninu (celkově 95 %). Jako bio se prodávaly ve značné míře opět také brambory (94 %), kdy se uplatnění produkce jako bio navýšilo meziročně o 30 %, dále olejniny (73 %), luskoviny na zrno (71 %) a léčivé a aromatické rostliny a koření (61 %). Z ovoce se v kvalitě bio prodávala nejvíce jablka (81 %) a hrušky (68 %). Naopak jako konvenční produkt byly nejvíce uplatněny peckoviny (73 %), bobuloviny (72 %), hrozny (50 %) a košťálová zelenina (47 %), z toho nejvíce hlávkové zelí.

Uplatnění produkce dle kategorií plodin

Obiloviny

Z celkového množství 76,9 tis. tun vyprodukovaných obilovin bylo 65 % prodáno (necelých 50 tis. tun) a to z 78 % v bio kvalitě. Na domácím trhu bylo uplatněno 62 % obilovin a 38 % bylo exportováno (viz Graf 4). Podíl neprodané produkce (tedy zkrmené nebo využité jiným způsobem) činil u obilovin 35 % objemu, z toho zhruba 48 % bylo spotřebováno jako krmivo. Stejně jako v předchozích letech mělo z obilovin nejnižší podíl v rámci prodeje tritikale (39 %) z důvodu jeho vysokého uplatnění jako krmivo. Dle počtu farem i množství produkce byly v předchozím roce nejčastěji pěstovanými obilovinami pšenice a oves a tvořily téměř 50 % produkce obilovin v EZ v roce 2018.

Luskoviny

U luskovin na zrno bylo vyprodukováno v roce 2018 celkem 3,3 tis. tun. 67% produkce bylo prodáno a 33 % bylo uplatněno jiným způsobem. Část neprodaného objemu (53 %) byla využita zejména jako krmivo. Na domácím trhu bylo uplatněno 71 % produkce. Podíl prodeje v biokvalitě byl také 71 %.

Brambory

Stejně jako v předchozím roce byla produkce brambor v roce 2018 (2,8 tis. tun) z 82 % prodávána a 18 % bylo využito jiným způsobem. U brambor došlo ke snížení uplatnění na domácím trhu na 46 % (v roce 2017 to bylo 71 %) a dařilo se je opět poměrně dobře uplatnit jako bioprodukt (94 %), dokonce výrazně více než v roce 2017. Pokud byly brambory prodány jako bio, pak 42 % produkce přímo v ČR. Pokud nebyly brambory prodávány na trhu, pak značná část byla využita pro vlastní spotřebu zemědělců nebo jako krmivo.

Olejnin

Produkce olejin v roce 2018 dosáhla 456 tun a byla z převážné většiny prodána (78 %). Z tohoto množství se 90 % uplatnilo na trhu v ČR a 10 % šlo na export. Z hlediska kvality došlo k nárůstu produkce, která se prodala v kvalitě bio (z 49 % produkce v roce 2017 nárůst na 73 % v roce 2018). Zbýlých 27 % produkce bylo prodáno jako produkt konvenční.

LAKR

V roce 2018 se vyprodukovalo celkem 322 tun LAKR (léčivé, aromatické a kořeninové rostliny), které byly ze 75 % prodány a dalších 25 % bylo uplatněno jiným způsobem. Většina produkce (95 %) se uplatnila na českém trhu. 61 % produkce se prodalo v kvalitě bio a zbylých 39 % produkce jako produkt konvenční.

Zelenina

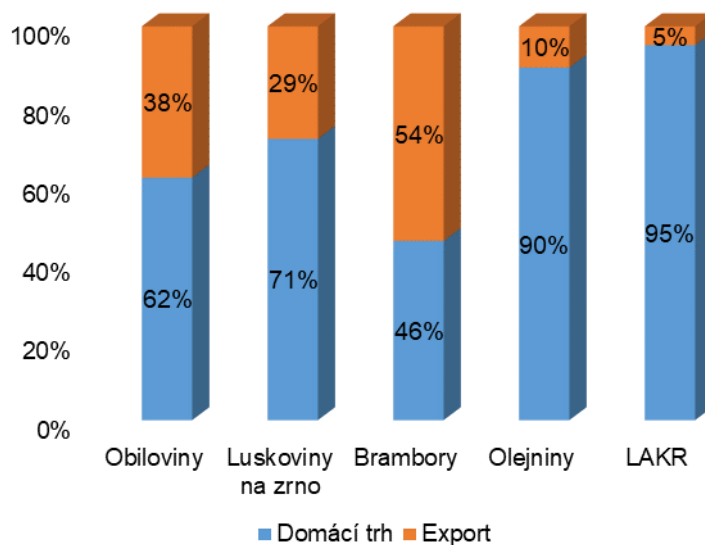
V případě zeleniny (celkový údaj není uveden v Tab. 22) činila celková produkce v roce 2018 1 631 tun a byla opět z 94 % prodána a 6 % bylo využito jinak (např. 14 % využito pro vlastní spotřebu podniku a 51 % bylo zpracováno na farmě). Na domácím trhu se uplatnilo 52 % z celkové produkce zeleniny a 48 % bylo vyexportováno do zahraničí. Téměř veškerá produkce (95 %) se prodala v kvalitě bio a pouze 5 % se prodalo jako produkt konvenční. V roce 2018 byla veškerá produkce listové zeleniny prodána na domácím trhu. Dále se na domácím trhu uplatnila z 99 % plodová zelenina a z 96 % košťálová zelenina. Většina kořenové zeleniny vyprodukované v ČR šla stejně jako v předchozích letech na export (nejčastěji se jednalo o mrkev a cibuli). Necelá polovina košťálovin se na domácím trhu uplatnila jako konvenční produkt. Převážná část vyprodukované a prodané kořenové zeleniny (95 %) byla uváděna na trh v kvalitě bio.

Ovoce

U sledovaných druhů/skupin ovoce (jablka, hrušky, peckoviny, bobuloviny) byla celková produkce 6 405 tun (celkový údaj není uveden v Tab. 22), z toho 82 % produkce bylo prodáno a 18 % bylo využito jinak (u ovocných sadů se jednalo nejčastěji o vlastní spotřebu a zpracování na farmě). 77 % produkce uvedeného ovoce bylo prodáno na domácím trhu, zbylých 23 % bylo uplatněno na export. Největší objem exportu bioprodukce byl zaznamenán opět u bobulovin (48 %). K meziročnímu navýšení exportu došlo u jablek (z 10 % na 29 % produkce). Peckoviny a hrušky nebyly prodány v roce 2018 do zahraničí vůbec. V kvalitě bio se nejvíce uplatnila jablka (81 % produkce) a hrušky (68 % produkce). U bobulovin byl podíl prodeje 78 %, zbytek připadl na faremní zpracování a vlastní spotřebu na farmě.

Hrozny

Celkem bylo v roce 2018 vyprodukováno 4 090 tun hroznů a převažovalo stejně jako v jiných letech jiné využití (64 %) nad přímým prodejem (36 %). Produkce, která se neprodala, byla z 92 % zpracovávána na farmě (podniky s výrobou vína) a prodávána v ČR. Jako bioprodukt bylo prodáno 50 % produkce hroznů, zbytek byl prodán jako produkt konvenční. Produkce hroznů, která byla zpracována na farmě na víno, byla z 84 % prodána v kvalitě bio.

Graf 4 Podíl uplatnění produkce vybraných kategorií plodin na orné půdě v roce 2018 z hlediska typu trhu (%)

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2019.

Tab. 22 Způsob uplatnění rostlinné produkce ekofarem v roce 2018 a srovnání s plánovanou produkcí

Produkce RV	Reálná rostlinná produkce v roce 2018 a její užití								Plán produkce na rok 2018 (odhad)		Rozdíl plánované a reálné produkce		
	Počet farem	Celková produkce (t)	Užití produkce:		Prodej na trhu:		Prodej jako:		Počet farem ¹⁾	Produkce (t)	Počet farem	Produkce	
			prodej (%)	jiné užití (%)	domácím (%)	export (%)	BIO produkt (%)	konvenční produkt (%)				absolutně (t)	(%)
Obiloviny ²⁾	669	76 944	65%	35%	62%	38%	78%	22%	725	77 018	-56	-75	0%
Pšenice	323	22 862	71%	29%	64%	36%	72%	28%	338	24 483	-15	-1 622	-7%
Špalda	95	8 905	92%	8%	49%	51%	89%	11%	100	9 039	-5	-134	-1%
Žito	130	8 443	62%	38%	65%	35%	83%	17%	141	7 555	-11	888	12%
Ječmen	218	7 084	50%	50%	87%	13%	67%	33%	262	6 666	-44	418	6%
Oves	332	15 286	65%	35%	60%	40%	81%	19%	379	14 318	-47	968	7%
Tritikale	175	10 506	39%	61%	81%	19%	67%	33%	191	10 855	-16	-349	-3%
Pohanka	34	846	62%	38%	48%	52%	72%	28%	44	1 265	-10	-419	-33%
Proso	4	136	99%	1%	21%	79%	100%	0%	5	135	-1	2	1%
Kukuřice na zrno	15	2 876	76%	24%	18%	82%	100%	0%	16	2 507	-1	369	15%
Luskoviny na zrno	108	3 325	67%	33%	71%	29%	71%	29%	142	4 818	-34	-1 493	-31%
Brambory	175	2 849	82%	18%	46%	54%	94%	6%	224	3 782	-49	-932	-25%
Olejniny	37	456	78%	22%	90%	10%	73%	27%	69	728	-32	-272	-37%
LAKR ³⁾	71	322	75%	25%	95%	5%	61%	39%	67	566	4	-244	-43%
Osivo/sadba	41	679	95%	5%	100%	0%	83%	17%	19	363	22	317	87%
Košťálová zelenina	29	20	66%	34%	96%	4%	53%	47%	28	40	1	-20	-49%
z toho zelí	22	11	72%	28%	94%	6%	51%	49%	24	21	-2	-10	-49%
Listová zelenina	27	10	71%	29%	100%	0%	93%	7%	30	34	-3	-24	-72%
Plodová zelenina	61	386	95%	5%	99%	1%	84%	16%	71	259	-10	126	49%
Kořenová zelenina	68	1 049	96%	4%	34%	66%	99%	1%	77	1 563	-9	-515	-33%
z toho mrkev	34	872	98%	2%	34%	66%	100%	0%	44	1 420	-10	-548	-39%
z toho cibule	29	28	50%	50%	100%	0%	96%	4%	43	85	-14	-56	-66%
Luskoviny na zeleno	19	166	86%	14%	52%	48%	98%	2%	25	95	-6	71	75%
Jablka	277	4 504	83%	17%	71%	29%	81%	19%	415	3 025	-138	1 478	49%
Hrušky	126	376	73%	27%	100%	0%	68%	32%	221	364	-95	12	3%
Peckoviny	261	1 277	83%	17%	100%	0%	27%	73%	408	1 806	-147	-529	-29%
Bobuloviny	45	248	78%	22%	52%	48%	28%	72%	43	252	2	-4	-2%
Hrozný	83	4 090	36%	64%	92%	8%	50%	50%	89	3 647	-6	443	12%

1) Počet farem zahrnuje pouze subjekty, u kterých byla realizována produkce (nejsou zahrnuty např. nově založené trvalé kultury)

2) V celkové produkci obilovin je navíc zahrnuta ještě kategorie Ostatní obiloviny (tato není zahrnuta v tabulce)

3) LAKR zahrnuje léčivé, aromatické a kořeninové rostliny.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2018 a 2019.

6.2 Způsob uplatnění živočišné produkce z ekofarem

Také v případě živočišných produktů byly zaznamenány rozdíly mezi plánovanou a reálně uplatněnou produkcí. Tyto rozdíly a některé možné příčiny vedoucí k jejich vzniku jsou okomentovány v následující části zprávy. K častějším výkyvům mezi plánovanou a reálnou produkcí dochází u komodit, které jsou produkovány menším počtem farem (např. vepřové maso). Každá větší farma, která pak provede v uplatnění produkce výraznější změnu (např. v jednom roce maso vyveze do zahraničí, ale v dalším roce realizuje produkci v ČR), pak způsobuje tato skoková navýšení (snížení).

Živočišné produkty

Rozdíl plánovaného a reálného objemu produkce

V rámci produkce masa došlo k nárůstu reálné produkce v roce 2018 proti původnímu plánu u hovězího, skopového, kozího a drůbežího masa. Nejvýraznější byl tento rozdíl v případě masa hovězího a kozího. Jak je zřejmé z Tab. 23, reálná produkce vzrostla v případě masa hovězího o 27 % a u masa kozího o 23 %. Nárůst reálné produkce byl zaznamenán také u skopového masa (o 10 %). Uvedené navýšení lze zdůvodnit obavou z nedostupnosti krmiva z důvodu sucha vedoucí k částečnému snižování stavů chovaných zvířat, ale také, a to zejména, u skopového masa změnou finálního produktu, kdy některé z farem ustoupily od původního záměru prodeje zástavových zvířat a zaměřily se více na produkci masa. V případě drůbežího masa byla reálná produkce o 20 % vyšší než plánovaná, a to zejména díky navýšení jeho produkce u významnějších chovatelů.

Reálně uplatněná produkce byla nižší než plánovaná u ovčího a kravského mléka, přičemž vyšší rozdíl (o 11 %) byl zaznamenán u mléka ovčího. Důvodem je pravděpodobně nižší finální produkce mléka u několika významnějších farem. Produkce vajec byla v roce 2018 vyšší než plánovaná, a to o 23 %, a to především díky vyšší produkci u jednoho z producentů. Skokové snížení reálné produkce proti plánované nastalo také v případě medu. Zaznamenaným důvodem byla nutnost přeléčení včel, ale i využití medu pro výživu oddělků při rozšiřování počtu chovaných včelstev.

Podíl uplatnění na domácím trhu a na export

Uplatnění živočišné produkce z ekologického zemědělství na domácím a zahraničním trhu bylo odlišné než u produkce rostlinné. Významnější podíl exportu byl zaznamenán pouze u hovězího masa (27 %) a kravského mléka (16 %). Vyvezena byla také menší část skopového masa (8 %). Ostatní živočišné produkty, jako je vepřové a kozí maso, kozí a ovčí mléko, vejce a med byly uplatněny výhradně na domácím trhu.

Prodej produkce jako bio nebo konvenčního produktu

V Tab. 23 je u jednotlivých produktů živočišné výroby vyjádřen také podíl prodeje s certifikátem, tedy v kvalitě bio, a bez certifikace, tedy jako konvenční produkt. V roce 2018 byl veškerý objem medu prodán v kvalitě bio. Vysoký podíl produkce prodané s certifikátem byl již tradičně zaznamenán také u vajec (98 %). V kvalitě bio bylo v roce 2018 velkou měrou prodáváno také mléko, i když s mírným poklesem proti roku 2017. Na trhu bio produktů bylo uplatněno 93 % produkce mléka ovčího a 90 % mléka kozího. V případě mléka kravského bylo certifikováno 83 % produkce. Vysoký podíl prodeje s certifikátem bio byl zaznamenán také u drůbežího (91 %) a vepřového masa (56 %). Bez certifikátu se naproti tomu nejvíce prodávalo kozí maso, a to 98 % prodaného objemu. Vyšší objem prodeje do

konvence byl zaznamenán také u skopového masa (86 %) a hovězího masa (59 %). Podíl živočišných produktů z ekologických farem prodaných jako bio či jako konvenční produkt je znázorněn v Grafu 5.

Uplatnění produkce dle kategorií

Maso

Na českých ekofarmách dosáhla produkce masa v roce 2018 hodnoty 9 136 tis. kg, přičemž nejvíce bylo zastoupeno maso hovězí (8 327 tis. kg). Druhým nejvíce zastoupeným druhem bylo maso skopové s celkovou produkcí přesahující hodnotu 439 tis. kg. Drůbežího masa bylo vyprodukováno téměř 201 tis. kg a masa vepřového masa 144 tis. kg. Nejméně zastoupeným druhem bylo maso kozí s celkovou produkcí dosahující téměř 24 tis. kg.

V případě hovězího, skopového a drůbežího masa dominoval v rámci jeho uplatnění prodej, a to převážně na domácím trhu. Část takto uplatněné produkce však mohla být prodána v ČR přes zprostředkovatele a druhotně využita na zahraničním trhu. Přímo do zahraničí mířila část produkce hovězího (27 %), a skopového (8 %) masa. Maso kozí, vepřové a drůbeží bylo uplatněno pouze na domácím trhu. Odlišná situace byla u masa vepřového a kozího. Prodej zde nebyl dominantním způsobem uplatnění a převažovaly jiné způsoby využití produkce, a to jak zpracování na farmě, tak i vlastní spotřeba farmářů (zem. subjektů). Certifikátem bio bylo prodávané maso označeno nejčastěji v případě drůbeže (91 %). Vyšší zastoupení masa prodaného s certifikátem bylo zaznamenáno také při prodeji vepřového (56 %) a hovězího (41 %). Nejméně masa v bio kvalitě pak prodali chovatelé ovcí (14 %) a koz (2 %).

U vepřového a kozího masa nebyl dominantním způsobem užití prodej, ale jiný způsob uplatnění, tzn. především zpracování na farmě s následným prodejem nebo vlastní spotřebou. V případě vepřového i kozího masa bylo takto uplatněno 53 % produkce. Z uvedeného množství vepřového masa bylo 90 % zpracováno na farmě a dále prodáno v bio kvalitě, 10 % bylo využito pro vlastní spotřebu. Naopak kozí maso, které nebylo prodáno, bylo využito výhradně pro vlastní spotřebu.

Mléko

Reálná produkce mléka činila v roce 2018 celkem 35 712 tis. l. Nejvíce bylo zastoupeno mléko kravské (34 673 tis. l), následovalo mléko kozí (832 tis. l). Nejméně zastoupeno bylo mléko ovčí, jehož reálná produkce činila 207 tis. l.

U kravského mléka byl převažujícím způsobem uplatnění prodej. Na domácím či zahraničním trhu bylo v roce 2018 prodáno celkem 83 % vyprodukovaného kravského biomléka. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že 84 % kravského mléka určeného k prodeji bylo v roce 2018 prodáno na domácím trhu. Podstatnou roli zde pravděpodobně stále mělo odbytové družstvo působící na domácím trhu od roku 2012, které převážnou část vykoupeného mléka vyvezlo do zahraničí (viz Tab. 23). Lze tedy předpokládat, že konečný podíl kravského bio mléka prodaného na zahraničních trzích je poněkud vyšší. Proti předchozímu sledovanému období došlo k navýšení prodeje také u mléka kozího a ovčího, přičemž v obou případech bylo zaznamenáno uplatnění výhradně na trhu domácím. S certifikátem bio bylo prodáváno především mléko ovčí (93 %) a kozí (90 %), o něco méně i mléko kravské (83 %).

V případě kozího a ovčího mléka bylo zaznamenáno vyšší procento jiného způsobu uplatnění produkce než prodej, i když v menší míře než v roce 2017. Jednalo se o zpracování na farmě, spotřebu formou krmiva, vlastní spotřebu na farmě atd. U kozího mléka bylo touto cestou uplatněno 65 %

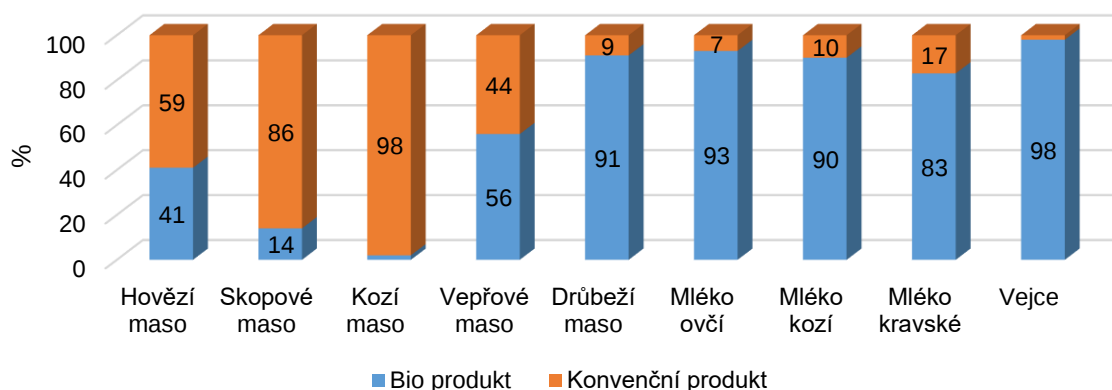
produkce, u ovčího pak 47 % vyprodukovaného objemu. Většina takto uplatněného mléka byla zpracována na farmě a následně prodána jako bio produkt. Jako konvenční byly prodány výrobky ze 4,3 % kozího a 1 % ovčího mléka. Pro vlastní spotřebu farmáře či jako krmivo pro zvířata bylo z tohoto objemu využito téměř 11 % ovčího a 10 % kozího mléka.

Další produkce

Veškerá vejce z ekologické produkce (4 188 tis. kusů) byla v roce 2018 již tradičně prodána na domácím trhu. V kvalitě bio bylo v tomto roce prodáno 98 % vyprodukovaných vajec. Produkce medu byla využita částečně k prodeji (54 %), přičemž zcela převládá prodej v kvalitě bio na domácím trhu. Zbývá část produkce (46 %) pak byla využita k vlastní spotřebě farmářů.

Živá zvířata

Počty živých zvířat odchovaných a následně prodaných jako zástav na ekologických farmách v ČR v roce 2018 jsou shrnuty v Tab. 24. Jedná se o zástavová telata a jehňata v celkovém počtu přes 79 tis. ks. V případě zástavu telat byl reálně prodaný počet zvířat o 6,3 % vyšší než původní plán. U zástavu jehňat došlo naopak ve srovnání s původním plánem k poklesu o 15,5 %. Jedním z důvodů tohoto výraznějšího rozdílu mohla být již výše uvedená preference produkce skopového masa, před původně zamýšleným prodejem živých zástavových jehňat. Výhradním způsobem uplatnění zástavových zvířat byl prodej, a to jak na domácím, tak i zahraničním trhu, přičemž v rámci exportu bylo v roce 2018 prodáno 24 % zástavu telat a 19 % zástavu jehňat. Stejně jako v předchozím sledovaném období převažoval prodej bez certifikátu bio. Bez certifikátu bio tak bylo v roce 2018 prodáno 87 % zástavových telat a 80 % zástavových jehňat. Také u chovných zvířat převažoval skot (9 tis. ks) a ovce (3 tis. ks). Ostatní druhy hospodářských zvířat zahrnutých v dotazníkovém šetření, tj. kozy, prasata, drůbež a koně byly zastoupeny spíše nižším počtem chovných zvířat, který nepřesahoval hodnotu 1 000 ks. Chovné kozy, prasata, drůbež a koně byli zpeněžováni výhradně na domácím trhu. Významnější podíl zvířat vyvezených do zahraničí byl zaznamenán u chovných ovcí (21 %). Převážná většina živých zvířat z ekologických chovů byla prodána jako konvenční. Významné zastoupení zvířat prodávaných s certifikátem bio bylo zaznamenáno u chovného skotu (66 %), chovných ovcí (25 %) a zástavových jehňat (20 %).

Graf 5 Podíl prodeje dle typu kvality (bio nebo konvenční produkt) u vybraných kategorií živočišných produktů v roce 2018 (%)

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2018 a 2019; zpracování ÚZEI

Tab. 23 Způsob uplatnění živočišné produkce ekofarem v roce 2018 a srovnání s plánovanou produkcí

Produkce ŽV	Reálná živočišná produkce v roce 2018 a její užití								Plán produkce na rok 2018 (odhad)		Rozdíl plánované a reálné produkce		
	Počet farem	Celková produkce	Užití produkce:		Prodej na trhu:		Prodej jako:		Počet farem	Produkce	Počet farem	Produkce	
			prodej	jiné užití	domácím	export	BIO produkt	konvenční produkt				(absolutně)	(%)
Hovězí maso (kg)	1 880	8 327 206	93%	7%	73%	27%	41%	59%	1 760	6 542 434	120	1 784 772	27,3
Skopové maso (kg)	701	439 505	73%	27%	92%	8%	14%	86%	671	400 258	30	39 247	9,8
Kozí maso (kg)	156	23 894	47%	53%	100%	0%	2%	98%	135	19 463	21	4 431	22,8
Vepřové maso (kg)	30	144 314	47%	53%	100%	0%	56%	44%	30	152 685	0	-8 371	-5,5
Drůbeží maso (kg)	25	200 922	97%	3%	100%	0%	91%	9%	19	167 333	6	33 589	20,1
Mléko ovčí (l)	13	207 155	53%	47%	100%	0%	93%	7%	15	232 650	-2	-25 495	-11,0
Mléko kozí (l)	51	831 848	35%	65%	100%	0%	90%	10%	43	820 448	8	11 400	1,4
Mléko kravské (l)	105	34 673 011	83%	17%	84%	16%	83%	17%	108	36 477 610	-3	-1 804 599	-4,9
Vejce (ks)	32	4 188 182	99%	1%	100%	0%	98%	2%	36	3 406 551	-4	781 631	22,9
Med (kg)	2	280	54%	46%	100%	0%	100%	0%	2	4 180	0	-3 900	-93,3

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2018 a 2019

Tab. 244 Způsob uplatnění živočišné produkce ekofarem v roce 2018 a srovnání s plánovanou produkcí

Kategorie zvířat	Reálné uplatnění živých zvířat v roce 2018								Plán uplatnění živých zvířat na rok 2018 (odhad)		Rozdíl plánovaného a reálného uplatnění		
	Počet farem	Počet zvířat (ks)	Způsob užití:		Prodej na trhu:		Prodej jako:		Počet farem	Počet zvířat (ks)	Počet farem	Počet zvířat (ks)	
			prodej	jiné užití	domácím	export	BIO	konvenční				(absolutně)	(%)
Telata – zástav	1 674	66 955	100%	0%	76%	24%	13%	87%	1 723	63 004	-49	3 951	6,3
Ovce – zástav	290	12 269	100%	0%	81%	19%	20%	80%	290	14 521	0	-2 252	-15,5

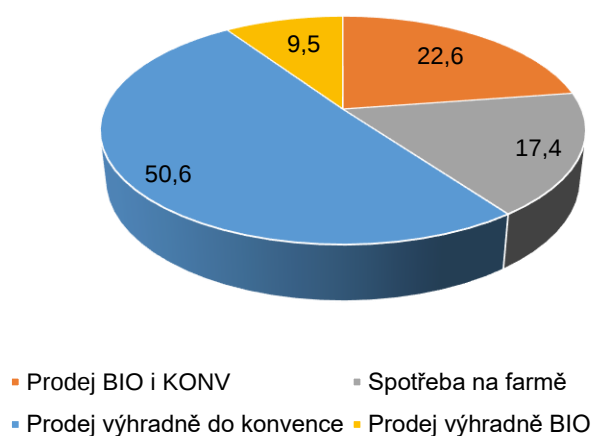
Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2018 a 2019

7. Způsob prodeje bioproduktů z ekofarem (rok 2018)

7.1 Prodej bioproduktů na konvenčním trhu

Z celkového počtu 3 934 ekofarem, které měly možnost prodat v roce 2018 alespoň jeden produkt s certifikátem, zhruba 73,2 % z nich uvedlo, že byly nuceny část nebo i veškerou svoji bioprodukcí prodat na konvenčním trhu (v roce 2017 činil tento podíl 72,6 %). Přičemž 50,6 % ekofarem uvedlo, že v roce 2018 realizovaly produkci výhradně na konvenčním trhu (viz Graf 6), což je mírné zvýšení proti roku 2017. Naopak 372 ekofarem (9,5 %) prodalo veškerou svou bioprodukcí výhradně s certifikátem, což je o 20 farem více než v roce 2017. Prodej jak na konvenčním trhu, tak na trhu bioproduktů realizovalo 22,6 % ekofarem a zbylých 17,4 % ekofarem uvedlo, že v daném roce nerealizovaly prodej vůbec a svoji produkci nejčastěji spotřebovaly přímo na farmě¹¹.

Graf 6 Podíl zrealizovaného prodeje (uplatnění) produkce z pohledu kategorie „BIO“ a „konvenční produkt“ v roce 2018 (%)

Zdroj: vlastní výpočty ÚZEI

7.2 Prodej bioproduktů s certifikátem

Pokud ekozemědělec uskutečnil v roce 2018 prodej nějaké své bioprodukce s certifikátem, zjišťovalo se současně, jakým způsobem byl daný produkt prodán (tzn. specifika obchodních cest a prodaného množství). Z celkových 4 675 respondentů odpovědělo 1 261 (tj. 27 %) kladně na otázku „Prodal (a) jste v minulém roce (tj. 2018) nějaké vaše BIO produkty s certifikátem?“ a každý z nich byl požádán o poskytnutí informace o způsobu prodeje (distribuční cesty) u minimálně jednoho svého produktu. Důležitost distribuční cesty byla vyhodnocena jednak počtem ekofarem, které danou cestu využily, a jednak celkovým množstvím bioproduktu, který se touto cestou prodal. Možností uplatnění bioprodukce je mnoho, přes prodej do zahraničí, velkoobchodům nebo maloobchodům, odbytovým družstvům, přes zprostředkovatele a přes přímý prodej, který zahrnuje prodej konečným spotřebitelům na tržnicích, na farmě bez obchodu a prodej na farmě ve vlastním obchodu. V tabulce 25, 26 a 27 nebylo možné uvést všechny obchodní cesty včetně realizovaných objemů s ohledem na citlivost údajů. V tabulkách jsou uvedeny údaje pro danou obchodní cestu v případě, že u ní byly zaznamenány informace od minimálně tří respondentů.

¹¹ Spotřeba na farmě zahrnuje spotřebu produkce ve formě vstupů (krmiva, osiva) nebo ve formě vlastní spotřeby farmáře (zem. subjektu) či uskladnění produkce.

Rostlinné bioprodukty

U obilovin byl v roce 2018 nejčastěji využívanou obchodní cestou prodej zpracovatelům. Naopak nejméně využívanou obchodní cestou byl prodej do maloobchodu. Z hlediska prodaného objemu se nejvíce uplatnil prodej do zahraničí. Touto cestou se prodalo 35,8 % bio obilí a 82,5 % produkce kukuřice na zrno. Konkrétně u špaldy činil tento podíl 43,7 %, u pšenice 38,3 % objemu a u ovsa 27,5 % objemu. U prodeje zpracovatelům, což je z hlediska objemu druhá nejvýznamnější cesta, byly největší objemy prodány u komodit jako je pohanka (39,1 % objemu), ječmen (37,4 % objemu) a tritikale (37 % objemu). Následoval prodej do odbytového družstva, kde největšího prodaného objemu z obilovin dosáhl ječmen (33,4 % objemu), u žita (26,7 % objemu) a u pšenice (23,1 % objemu). Prostřednictvím zprostředkovatele se prodalo 15,5 % objemu a u prodeje jiným farmářům bylo uplatněno 9,2 % objemu obilovin z celkové produkce bio obilovin v ČR. Jednotlivé typy obchodních cest, počet farem a podíl prodaného objemu u obilí jsou uvedeny v tabulce 25.

Luskoviny na zrno se nejčastěji prodávaly přes odbytové družstvo, ale z pohledu podílu objemu měl dominantní postavení prodej do zahraničí (téměř 60 % objemu). Dále se prodej uskutečnil prostřednictvím odbytového družstva (téměř 24 % objemu), viz Tab. 25.

U brambor byl z pohledu počtu farem je stejně jako v roce 2017 nejčastěji využívanou obchodní cestou přímý prodej (viz Tab. 26). Touto cestou se však prodalo pouze 4,6 % bioprodukce. Z pohledu objemu byl nejvýznamnější prodej do zahraničí a touto cestou bylo uplatněno 63,7 % produkce. Prodej zpracovatelům činil 19 % objemu a prodej do veřejného stravování 2,6 % objemu uvedené produkce.

U zeleniny byly vybrány pouze 3 druhy plodin, u kterých bylo k dispozici nejvíce údajů. Údaje za některé typy obchodních cest u zeleniny (např. cibule, česnek a hrášek) nejsou v Tab. 26 uvedeny, z důvodu nízkého počtu respondentů. Zelenina se nejčastěji prodávala opět formou přímého prodeje (19 subjektů), kdy tímto způsobem bylo prodáno 47,5 % objemu celkové bioprodukce zeleniny. Přímým prodejem byla prodávána dýně (93,9 % objemu), mrkev (47,3 % objemu) a hlávkového zelí (14,6 % objemu). U dýně byl uskutečněn také prodej přes odbytové družstvo, kam bylo prodáno 1,2 % z celkového objemu prodané zeleniny.

U ovoce byl nejčastěji využívanou obchodní cestou dle počtu farem přímý prodej a prodej zpracovatelům stejně jako prodej v roce 2017. Bio jablka byla nejčastěji prodávána zpracovatelům a přímým prodejem (viz Tab. 26). Zpracovatelům byla prodána 35,8 % produkce, 16 % produkce přes odbytová družstva a 9,5 % objemu jablek bylo prodáno zprostředkovatelům. Nejvíce subjektů prodalo hrušky formou přímého prodeje. Touto cestou se prodalo 30,9 % celkového objemu prodané bioprodukce. Z pohledu celkové objemu se však nejvíce (57,3 %) prodalo velkoobchodům a zbytek produkce zpracovatelům.

Produkce peckovin byla v největším objemu prodávána do maloobchodní sítě (30,3 % objemu), přímým prodejem bylo uplatněno 25 % produkce a do velkoobchodů bylo prodáno 23,8 % produkce. Z hlediska četnosti se však peckoviny nejčastěji prodávaly přímým prodejem.

Dalšími plodinami prodávanými jako bioprodukt byly bobuloviny (např. rybíz, maliny, ostružiny). Téměř 35,5 % bobulovin bylo prodáno přes odbytová družstva, 12,1 % zpracovatelům a zbytek produkce se prodal na farmě.

Bioprodukce vinných hroznů byla prodána z 35,4 % zpracovatelům.

Seno a senáž byly převážně obchodovány s jinými farmáři, přičemž touto cestou bylo prodáno 71,2 % produkce sena a 97,8 % senáže (viz Tab. 26). Přes 19,7 % objemu sena se prodala přes zprostředkovatele.

V roce 2018 uvedlo 40 farem mezi své nejvýznamnějšími bio produkty léčivé a aromatické rostliny a koření (LAKR). Ty byly, stejně jako předchozím roce nejčastěji a také v největším objemu (32,4 %) prodány odbytovému družstvu. Dalších téměř 31,3 % bylo prodáno zprostředkovatelům a 28,3 % se prodalo zpracovatelům.

Na trhu byly prodávány i další bioprodukty, ale k publikování není k dispozici dostatek údajů.

Tab. 255 Způsob prodeje hlavních bioproduktů RV a realizované ceny v roce 2018 – obiloviny

Bioprodukt	Obchodní cesta	Počet farem	Podíl prodaného objemu (%)
Obiloviny			
pšenice	odbytové družstvo	26	23,0
	prodej do zahraničí	19	38,3
	zprostředkovatel	16	12,4
	prodej zpracovatelům	56	26,0
špalda	odbytové družstvo	16	11,5
	prodej do zahraničí	15	43,7
	zprostředkovatel	16	19,8
	prodej zpracovatelům	22	23,6
ječmen	odbytové družstvo	17	33,4
	prodej do zahraničí	6	18,9
	zprostředkovatel	7	5,7
	prodej zpracovatelům	25	37,4
	prodej jiným farmářům	6	3,5
oves	odbytové družstvo	21	16,6
	prodej do zahraničí	14	27,5
	zprostředkovatel	21	26,1
	prodej zpracovatelům	49	28,4
	prodej jiným farmářům	10	1,3
žito	odbytové družstvo	17	26,7
	prodej do maloobchodní sítě	13	0,9
	prodej do zahraničí	13	21,4
	zprostředkovatel	9	12,8
	prodej zpracovatelům	15	36,0
	prodej jiným farmářům	3	1,8
tritikale	odbytové družstvo	8	14,6
	prodej do zahraničí	12	25,2
	zprostředkovatel	7	12,1
	prodej zpracovatelům	21	37,0
	prodej jiným farmářům	4	11,2
pohanka	zprostředkovatel	3	19,3
	prodej zpracovatelům	8	39,1
kukuřice	prodej do zahraničí	4	82,5

Pozn.: Údaje nejsou publikovány při počtu respondentů ve skupině nižším než 3.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2019;

Tab. 266 Způsob prodeje hlavních bioproduktů RV v roce 2018 – ostatní

Bioprodukt	Obchodní cesta	Počet farem	Podíl prodaného objemu (%)
Luskoviny na zrno			
luskoviny na zrno	odbytové družstvo	11	23,9
	prodej do zahraničí	6	59,9
	zprostředkovatel	4	7,5
	prodej zpracovatelům	8	7,5
Okopaniny			
brambory	přímý prodej	8	4,6
	prodej do zahraničí	4	63,7
	prodej zpracovatelům	6	19,0
	veřejné stravování, restaurace	4	2,6
Zelenina			
mrkev	přímý prodej	4	47,3
dýně (hokaido, patizon)	přímý prodej	12	93,9
	prodej do maloobchodu	3	1,2
zelí	přímý prodej	3	14,6
Seno/senáž			
seno	odbytové družstvo	3	2,6
	zprostředkovatel	5	19,7
	prodej zpracovatelům	3	6,3
	prodej jiným farmářům	99	71,2
senáž	přímý prodej = prodej do zahraničí	3	2,2
	prodej jiným farmářům	45	97,8
Ostatní			
LAKR ¹⁾	přímý prodej	3	0,7
	odbytové družstvo	10	32,4
	zprostředkovatel	5	31,3
	prodej zpracovatelům	12	28,3

¹⁾ LAKR – léčivé a aromatické rostliny a koření.

Pozn.: Údaje nejsou publikovány při počtu respondentů ve skupině nižším než 3.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2019;

Tab. 277 Způsob prodeje hlavních bioproduktů RV v roce 2018 – ovoce a hrozny

Bioprodukt	Obchodní cesta	Počet farem	Podíl prodaného objemu (%)
Trvalé kultury			
jablka	přímý prodej	23	8,0
	odbytové družstvo	3	16,0
	prodej do maloobchodu	5	4,7
	zprostředkovatel	6	9,5
	prodej zpracovatelům	24	35,8
hrušky	přímý prodej	10	30,9
	prodej velkoobchodům	5	57,3
	prodej zpracovatelům	3	1,6
peckoviny	přímý prodej	18	25,0
	prodej velkoobchodům	4	23,8
	prodej do maloobchodu	4	30,3
	prodej zpracovatelům	5	7,1
bobuloviny	přímý prodej	3	0,3
	odbytové družstvo	3	35,5
	prodej zpracovatelům	6	12,1
vinné hrozny ¹⁾	přímý prodej	4	x
	prodej zpracovatelům	12	35,4

¹⁾ Respondenti neuvedli prodané množství a nebylo možné určit podíl prodaného objemu.

Pozn.: Údaje nejsou publikovány při počtu respondentů ve skupině nižším než 3.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2019;

Živočišné bioprodukty

Nejčastější způsob prodeje a podíl prodaného objemu jsou sledovány také u bioproduktů z živočišné výroby. Údaje získané v dotazníkovém šetření pro rok 2018 jsou shrnuty v Tab. 28. Stejně jako v roce předešlém jsou publikovány pouze údaje při počtu respondentů ve skupině vyšším než 3. Z tohoto důvodu jsou v části živočišné produkty uvedeny údaje pouze za kravské a kozí mléko, kravský a kozí sýr, tvaroh vejce a hovězí maso. Další části tabulky se pak věnují nejvíce využívaným obchodním cestám v případě prodeje živých zvířat, která jsou nejčastěji prodávána na chov, jako zástav nebo na porážku (jatečná zvířata).

Kravské mléko bylo opět nejčastěji prodáváno zpracovatelům nebo prostřednictvím odbytového družstva. V pořadí třetí nejčastěji využívanou odchodní cestou byl přímý prodej. Stejně významné byly tyto odbytové cesty také z pohledu prodaného objemu kravského mléka. Největší podíl produkce (64,5 %) byl prodán zpracovatelům, přes odbytové družstvo bylo uplatněno 32 % prodaného objemu. Přímým prodejem z farmy bylo uplatněno 0,4 % objemu kravského mléka. Jak je patrné z tabulky 28, přímý prodej byl nejčastěji uvedenou prodejní cestou u kozího mléka, kravského a kozího sýra, tvarohu a hovězího masa. V případě masa, sýra a tvarohu byl tento způsob prodeje nejvýznamnější také z hlediska prodaného objemu. Přímým prodejem tak bylo uplatněno 97 % kozího sýra, 93 % tvarohu a téměř 82 % kravského sýra. U kravského sýra uváděli respondenti výhradně přímý prodej ze dvora. Také kozí sýr byl, podle získaných odpovědí, prodáván přímo z farmy (66,4 %), ale uváděna byla i varianta prodeje na tržnicích (33,7 %). U hovězího masa bylo prodejem ze dvora či vlastního obchodu farmáře uplatněno více než 64 % prodaného objemu. Vejce byla uplatňována zejména formou prodeje zpracovatelům (63 %) a do maloobchodu (téměř 31 %). Přímým prodejem bylo uplatněno 1,3 % prodaných vajec, přičemž téměř 70 % tohoto objemu bylo konečnému spotřebiteli prodáno na tržnicích a zbytek přímým prodejem ze dvora.

V prodeji živých zvířat, stejně jako v předchozích letech, dominoval skot. V menší míře pak byly zastoupeny ovce, případně kozy, prasata a drůbež. V případě skotu byla chovná zvířata i zástavová telata nejčastěji i v největším objemu prodávána jiným farmářům. V roce 2018 bylo tímto způsobem prodáno 95 % zvířat z kategorie chovný skot, dále více než 71 % zástavu telat a téměř 66 % chovných jalovic. Přímý prodej do zahraničí uvedli chovatelé u 24 % chovných jalovic a 3,5 % zástavu. Množství vyvezených zástavových telat však bylo pravděpodobně vyšší, a to vzhledem ke skutečnosti, že více než 21 % těchto zvířat bylo prodáno zprostředkovatelům, kteří mohli následně prodej do zahraničí uskutečnit. U jatečného skotu byly zaznamenány dvě významnější prodejní cesty. Nejvyšší počet respondentů uvedl prodej těchto zvířat zpracovatelům, tj. jatčím. Podíl takto prodaných zvířat dosáhl hodnoty více než 42 %. Druhým nejčastěji uváděným způsobem odbytu byl prodej přes zprostředkovatele, jejichž prostřednictvím bylo prodáno přes 54 % hovězího dobytka určeného na porážku.

Jehňata na zástav, chovné ovce a kozy byly, stejně jako v případě skotu, nejvíce prodávány jiným farmářům. U zástavových jehňat byl druhou významnou obchodní cestou prodej přes zprostředkovatele a prostřednictvím této cesty bylo uplatněno 30 % zvířat v této kategorii. Jatečná jehňata a jatečné ovce byly prodávány především zpracovatelům. Jatečná drůbež byla, obdobně jako v roce 2017, prodávána výhradně zpracovatelům. Tato prodejní cesta byla nejčastěji uvedena také u jatečných prasat, i když díky nízkému počtu odpovědí reprezentuje jen necelých 14 % prodaných zvířat v této kategorii. Ostatní kategorie zvířat byly uvedeny pouze malým vzorkem farmářů, a proto nejsou tyto údaje v tabulce níže zahrnuty.

Tab. 288 Způsob prodeje hlavních bioproduktů ŽV a realizované ceny v roce 2018

Bioprodukt	Obchodní cesta	Počet farem	Podíl prodaného objemu (%)
Živočišné produkty			
kravské mléko	odbytové družstvo	14	32,1
	prodej zpracovatelům	23	64,5
	přímý prodej ¹⁾	12	0,4
kozí mléko	přímý prodej ¹⁾	6	16,2
kravský sýr	přímý prodej ¹⁾	3	81,5
kozí sýr	přímý prodej ¹⁾	7	97,0
tvaroh	přímý prodej ¹⁾	3	93,3
vejce	prodej do maloobchodu	5	30,7
	prodej zpracovatelům	3	63,1
	přímý prodej ¹⁾	10	1,3
hovězí maso	přímý prodej ¹⁾	8	64,3
Skot			
telata zástav	odbytové družstvo	4	2,4
	prodej jiným farmářům	145	71,4
	zprostředkovatel	43	21,4
	prodej do zahraničí	5	3,5
skot jatečný	prodej jiným farmářům	3	0,2
	zprostředkovatel	189	54,3
	prodej zpracovatelům	199	42,3
	prodej do zahraničí	17	3,1
chovný skot ²⁾	prodej jiným farmářům	161	95,1
	zprostředkovatel	10	3,7
chovní býci	prodej jiným farmářům	6	95,0
chovné jalovice	prodej jiným farmářům	23	65,6
	prodej do zahraničí	6	24,0
Ovce			
jehňata zástav	prodej jiným farmářům	20	69,9
	zprostředkovatel	3	30,1
jehňata jatečná	prodej zpracovatelům	16	86,0
chovné ovce	prodej jiným farmářům	18	91,6
jatečné ovce	prodej zpracovatelům	13	100,0
Kozy			
chovné kozy	prodej jiným farmářům	8	100,0
Prasata			
jatečná prasata	prodej zpracovatelům	3	13,6
Drůbež			
jatečná drůbež	prodej zpracovatelům	5	99,6

¹⁾ V případě „přímého prodeje“ bylo možné v dotazníku vybírat z několika variant. Nejvíce zastoupen byl přímý prodej spotřebitelům přímo z farmy, prodej konečným spotřebitelům na tržnicích a přímý prodej z vlastního obchodu mimo farmu.

²⁾ Respondenti dotazníkového šetření často uvádějí položku „chovný skot“ bez bližší specifikace, zda se jedná o krávy, jalovice nebo býky. Aby mohly být i u těchto zvířat použity údaje o prodejních cestách, je v tabulce uvedena kromě položky „chovné jalovice“ a „chovní býci“ také tato souhrnná kategorie.

Údaje nejsou publikovány při počtu respondentů ve skupině nižším než 3.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2019

7.3 Přímý prodej bioproduktů a biopotravin na ekofarmách

Smyslem zjišťování bylo určit rozsah prodeje z ekofaremu přímo konečným spotřebitelům (tzv. prodej ze dvora). Přímý prodej zahrnuje: prodej na farmě bez obchodu nebo ve vlastním obchodě zemědělce, prodej v rámci agroturistiky na ekofarmě, prodej bioproduktů na tržnicích nebo prostřednictvím zásilkové služby, donášky nebo přes internet.

Z celkového počtu 4 675 respondentů odpovídaly na tuto otázku pouze ekofarmy, které již mohly v roce 2018 prodávat alespoň jeden svůj bioprodukt s certifikátem. Celkem 183 ekofaremu (tj. cca 4,7 %) uvedlo, že v roce 2018 prodávaly své bioprodukty i přímo na farmě (viz Tab. 29) a jedná se o cca 15% meziroční navýšení.

Tento podíl je pravděpodobně ještě vyšší, protože zde nejsou zahrnuty farmy, které sice prodej realizují, ale svoje produkty prodávají bez certifikátu jako běžné konvenční produkty. Pokud vezmeme v úvahu pouze ekofarmy, které v daném roce skutečně realizovaly prodej nějakého svého bioproduktu s certifikátem, pak zhruba každá sedmá prodala v roce 2018 jeden svůj bioprodukt ze dvora (14,5 % podíl), což je podíl nižší než v roce 2017.

K posouzení významu přímého prodeje byl dále zjišťován jeho podíl na celkovém obratu ekofarmy (viz Tab. 30). V podílu faremu v jednotlivých kategoriích došlo k poměrně zásadní meziroční změně u kategorie s obratem pod 10 % celkového obratu farmy a v kategorii 51 % a více.

Z ekofaremu, které realizovaly prodej ze dvora, bylo 50 % ochotno sdělit objem realizovaného obratu cestou přímého prodeje. Celkem 27 % z těchto faremu uvedlo, že jejich obrat činil v roce 2018 za prodej ze dvora do 100 tis. Kč. Dalších 34 % realizovalo obrat z přímého prodeje v hodnotě od 100 tis. Kč do 500 tis. Kč. 8 % faremu uvedlo obrat v hodnotě od 500 tis. Kč do 1 mil. Kč. 23 % ekofaremu realizovalo obrat v hodnotě od 1 mil. Kč do 5 mil. Kč a zbylých 8 % z faremu, které byly ochotny obrat uvést, mělo obrat z přímého prodeje nad 5 mil. Kč.

Přímý prodej je řešením problému nedostatku odbytových kanálů pro ekologické zemědělce, vysoké konkurence, nejistoty a nízkých výkupních cen v tradičních odbytových kanálech. Tento způsob realizace produkce faremu navíc přivádí spotřebitele až na farmu (vytváří se tak přímý vztah mezi zemědělcem a spotřebitelem) a současně je to nejúčinnější způsob propagace ekologického zemědělství a biopotravin s jasným multiplikačním efektem.

Z pohledu prodávaných bioproduktů a biopotravin zůstala podobně jako v předchozích čtyřech letech vyrovnaná struktura faremního prodeje. Nejvíce ekofaremu (56 %) se opět specializovalo na prodej živočišných a 43 % ekofaremu na prodej rostlinných produktů, a dále 2 farmy nabízely živočišnou i rostlinnou produkci zároveň. Z živočišných bioproduktů se jednalo zejména o prodej masa a masných výrobků (57 faremu) – převážně masa hovězího, dále o prodej mléčných výrobků (kravských, kozích, ovčích) včetně sýrů (40 faremu), prodej mléka (29 faremu), a vajec (5 faremu). Z rostlinných bioproduktů dominoval prodej ovoce (např. jablka a švestky) včetně ovoce sušeného a výrobků z něj (40 faremu). Prodáváno bylo ve velké míře také víno (23 subjektů). Celkem 14 faremu nabízelo ze dvora zeleninu a 6 faremu i brambory. Ojedinele farmy nabízely při přímém prodeji také výrobky z bylinek, olej, mouku nebo výrobky z hub.

Tab. 299 Počet ekofarek prodávajících bioprodukty a biopotraviny ze dvora (2008–2018)

Položka	2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	abs.	(%)	abs.	(%)	abs.	(%)	abs.	(%)	abs.	(%)	abs.	(%)
Ekofarmy v šetření celkem	2 739	100	3 560	100	4 024	100	3 907	100	3 928	100	3 808	100
Ekofarmy s možností prodeje bio	930	34	1 409	39,6	2 027	50,4	2 332	59,7	2 808	71,5	3 374	88,6
Ekofarmy s realizovaným prodejem bio ze dvora	136	14,6	80	5,7	107	5,3	154	6,6	75	2,7	108	3,2
Položka	2014		2015		2016		2017		2018		Meziroční změna (%)	
	abs.	(%)	abs.	(%)	abs.	(%)	abs.	(%)	abs.	(%)		
Ekofarmy v šetření celkem	4 109	100	4 280	100	4 427	100	4 575	100	4 675	100	2,2	
Ekofarmy s možností prodeje bio	3 271	79,6	2 986	69,8	3 280	74,1	3 593	78,5	3 934	84,1	9,5	
Ekofarmy s realizovaným prodejem bio ze dvora	109	3,3	97	3,2	119	3,6	159	4,4	183	4,7	15,1	

Pozn.: V tabulce je uveden u ekofarek s realizovaným prodejem bio ze dvora relativní podíl na počtu ekofarek, které již mohou prodávat certifikované bioprodukty.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2009–2018

Tab. 3030 Podíl přímého prodeje na celkovém obrátu ekofarmy (2008–2018)

Rok	Podíl přímého prodeje na celkovém obrátu ekofarmy			
	<10 %	10 - 50 %		51 a více %
2008	53 % farem	31 % farem		16 % farem
2009	25 % farem	51 % farem		24 % farem
2010	40 % farem	34 % farem		26 % farem
2011	36 % farem	37 % farem		27 % farem
Rok	< 10 %	11 - 25 %	26 - 50 %	51 % a více
2012	26 % farem	33 % farem	18 % farem	23 % farem
2013	25 % farem	24 % farem	17 % farem	34 % farem
2014	25 % farem	32 % farem	18 % farem	25 % farem
2015	34 % farem	19 % farem	23 % farem	24 % farem
2016	26 % farem	26 % farem	17 % farem	32 % farem
2017	23 % farem	24 % farem	22 % farem	31 % farem
2018	14 % farem	21 % farem	24 % farem	41 % farem

Zdroj: Statistická šetření na ekologických farmách ÚZEI 2009–2019

8. Podpora ekologického zemědělství a výroby biopotravin

První finanční prostředky na podporu vzniku ekologicky hospodařících podniků byly uvolněny již v letech 1990–1992. Výrazný rozvoj EZ nastal po roce 1998, především díky obnovení státní podpory, která byla až do roku 2003 poskytována na základě nařízení vlády, kterým se stanovily podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství.

V letech 2004–2006 byly podmínky státní podpory upraveny programovým dokumentem „Horizontální plán rozvoje venkova“ (HRDP), který byl zpracován již dle pravidel EU, čímž byla zajištěna finanční podpora ekozemědělců i po vstupu ČR do EU. Ekologické zemědělství bylo jedním z podporovaných titulů v rámci tzv. agroenvironmentálních opatření (AEO). V těchto letech mohli ekologičtí zemědělci také využívat zvýhodněné bodové bonifikace při žádostech o podporu z „Operačního programu Zemědělství“.

Od roku 2007 byla podpora EZ zajišťována programovým dokumentem „Program rozvoje venkova 2007–2013“ (PRV) zpracovaným dle nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z EZFRV, který nahradil „HRDP“ a „Operační program Zemědělství“. Titul „ekologické zemědělství“ byl v roce 2014 opět podporován v rámci AEO, kdy byla prodloužena platnost závazků z Programového období 2007–2013, podpora ekologických zemědělců tak byla realizována v rámci Osy II PRV pod titulem „EZ“, který společně s titulem pro integrovanou produkci spadl pod podopatření „Postupy šetrné k životnímu prostředí“ v rámci AEO. V rámci tohoto titulu byla ekozemědělcům vyplácena náhrada za ekonomické ztráty vzniklé tímto systémem hospodaření. Platba byla poskytována na plochu ekologicky obhospodařované půdy s diferenciací dle užití ploch (tj. pěstovaných kultur). Shodnou výši plateb obdrželi ekozemědělci i na plochy v přechodném období. Od roku 2007 mohly navíc subjekty registrované v EZ získat bodové zvýhodnění u dalších pěti opatření v rámci Osy I a III PRV a měly tak mnohem vyšší šanci, že jejich projekt bude schválen a financován.

Od roku 2015 byla dle čl. 29 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 podpora EZ navržena zvlášť mimo AEO (nově AEKO). Od roku 2015 mohou žadatelé také vstupovat do nových titulů: krajinotvorné sady, vinice, chmelnice, pěstování trav na semeno, travní porost na orné půdě a odplevelování dočasným úhorem. Naopak se zavedením podmínky podpory pouze pro uzavřené ekofarmy (tzn. bez souběhu produkce v rostlinné výrobě) byl zrušen titul podporující nižší sazbou travní porosty ekofarem se souběhem. V rámci opatření Ekologické zemědělství byla v roce 2019 podpora vyplácena obdobně, jako v roce 2015, dle užití půdy s rozlišením plateb pro období konverze a pro období již plně v režimu EZ (tj. po konverzi).

8.1 Základní dotace na plochu

Jak již bylo zmíněno, od roku 2015 již měli ekologičtí zemědělci možnost vstupovat do nových závazků. Výše plateb byla stanovena fixně v EUR na celé programové období následovně (viz Tab. 31).

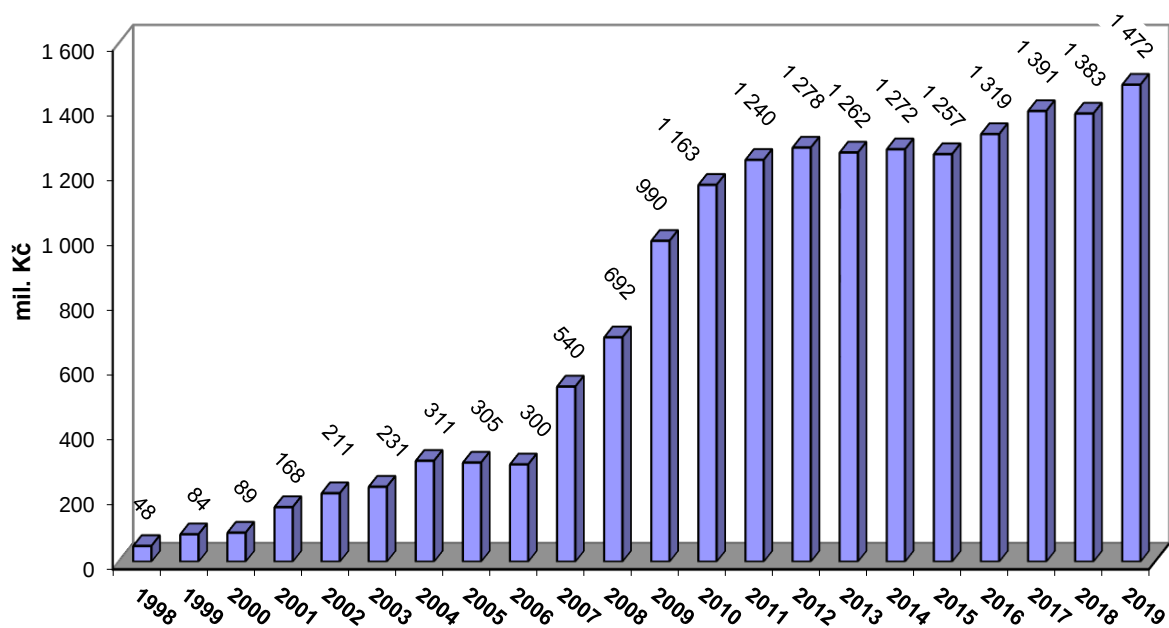
Tab. 31 Výše plateb na ha dle PRV 2014–2020, platná od roku 2015

Užití půdy	Hospodaření/dotace	Výše sazby (EUR/ha)	
		Přechodné období	Ekologická produkce
Trvalý travní porost	Trvalý travní porost	84	83
Orná půda	Pěstování zeleniny nebo speciálních bylin	536	466
	Pěstování jahodníku	669	583
	Pěstování trav na semeno	265	180
	Pěstování ostatních plodin	245	180
	Travní porost	79	69
	Úhor	34	29
Trvalá kultura	Ovocný sad – intenzivní	825	779
	Ovocný sad – ostatní	419	417
	Vínice	900	845
	Chmelnice	900	845
	Jiná trvalá kultura – s ekologicky významným prvkem krajinotvorný sad	165	165

Zdroj: Program rozvoje venkova 2014–2020, pro rok 2019

K rozdělení platby u sadů došlo již v roce 2010, kdy původní vyšší platba byla poskytována na tzv. intenzivně obhospodařované sady G (tj. s minimálním počtem 200 ks/ha vyjmenovaných druhů stromů nebo 800 ks/ha vyjmenovaných druhů bobulovin). Nižší sazba platila pro sady, které nesplňovaly výše uvedenou limitní podmínku hustoty výsadby. Toto rozdělení zůstalo v rámci nového programového období zachováno, došlo pouze k úpravě kritérií pro minimální stanovenou hustotu druhů stromů/keřů (**intenzivní sady**: jadroviny – min. 500 ks/ha, peckoviny min. 200 ks/ha, ovocné keře – min. 2 000 ks/ha; **ostatní sady**: ovocné stromy – min. 100 ks/ha, ovocné keře – min. 1 000 ks/ha).

Vzhledem k tomu, že jsou dotace vypláceny v Kč, liší se každoročně jejich výše také v závislosti na uplatněném směnném kurzu (směnný kurz v roce 2019 činil 25,724 Kč/EUR). Zažádáno bylo o 1 471,8 mil. Kč, což představuje meziroční nárůst o 6,5 % (tj. o 89 mil. Kč) viz Graf 7. Byly podány žádosti o podporu EZ na plochu 530 992 ha (tj. 99 % veškeré plochy zařazené v EZ ke konci roku 2018), viz Tab. 32. Tento růst je dán zvyšující se plochou, na kterou jsou podávány žádosti. Proti roku 2006, kdy bylo žádáno o zhruba 300 mil. Kč, vzrostl objem dotací téměř pětinasobně. Toto navýšení bylo způsobeno ve stejném poměru jak růstem výměry podporovaných ploch EZ, tak navýšením plateb na ha v rámci PRV.

Graf 7 Vývoj dotací v EZ (1998–2019)

Pozn. Celková podpora představuje od roku 2004 objem zažádaných namísto do té doby uváděných vyplacených dotací, které jsou vypláceny vždy v průběhu následujícího roku.

Zdroj: SZIF; zpracoval ÚZEI

Tab. 332 Zažádané finanční prostředky na opatření Ekologické zemědělství v letech 2015 až 2019

Druh zemědělské kultury/typ dotace ¹⁾	Zažádaná výměra (ha)					Zažádané finanční prostředky (v tis. Kč)				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Trvalý travní porost	274 941	408 733	421 086	430 091	438 085	614 840	907 667	945 038	912 059	935 873
Orná půda	37 856	62 004	66 499	75 831	87 438	206 603	331 621	363 277	393 995	456 287
<i>Pěstování zeleniny a speciálních bylin</i>	1 544	2 502	3 847	4 022	3 968	20 510	32 635	50 626	50 218	49 649
<i>Pěstování trav na semeno</i>	184	88	204	326	572	953	487	1 224	2 011	3 333
<i>Pěstování ostatních plodin</i>	34 707	56 725	59 576	68 453	79 055	182 344	293 410	305 913	336 211	396 153
<i>Travní porost na orné půdě</i>	1 416	2 664	2 833	3 023	3 836	2 792	5 067	5 471	5 517	7 092
<i>Úhor na orné půdě</i>	5	24	36	5	4	4	20	31	5	4
<i>Pěstování jahodníku</i>	x	1	3	2	3	x	2	12	33	56
Trvalá kultura	3 227	5 120	5 311	5 299	5 469	48 857	79 924	82 200	76 590	79 686
<i>Sady intenzivní</i>	1 222	1 775	1 805	1 766	1 831	25 911	37 822	38 638	35 382	36 934
<i>Ostatní sady</i>	931	1 746	1 782	1 698	1 717	9 549	19 908	20 432	18 102	18 422
<i>Krajínovotvorný sad</i>	619	792	895	957	1 006	2 817	3 535	3 993	4 033	4 271
<i>Vinice</i>	451	803	825	872	908	10 466	18 548	19 026	18 931	19 915
<i>Chmelnice</i>	4	4	4	6	7	114	111	111	142	144
Celkem	316 024	475 857	492 896	511 221	530 992	870 300	1 319 212	1 390 515	1 382 644	1 471 846

¹⁾ Pro zjednodušení jsou finanční prostředky i zažádané výměry uvedeny souhrnně pro období přechodu na ekologickou produkci a pro období ekologické produkce

Zdroj: SZIF; zpracoval ÚZEI

8.2 Podpora EZ v rámci dalších opatření PRV

S ohledem na nízkou produkci biopotravin v ČR se MZe rozhodlo od roku 2007 zvýhodnit výrobce biopotravin a ekologické zemědělce u vybraných opatření PRV při bodovém hodnocení podaných projektů. V rámci výzev pro rok 2019 se jednalo o podporu investic v následujících čtyřech operacích: Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů (Operace 4.2.1), Investice do nezemědělských činností (Operace 6.4.1), Podpora agroturistiky (Operace 6.4.2), Sdílení zařízení a zdrojů (Operace 16.3.1).

Tab. 33 Přehled zájmu o investiční opatření PRV s bodovým zvýhodněním v roce 2019

Operace	Počet schválených žádostí		Požadovaná výše dotace	
	(abs.)	(%)	(mil. Kč)	(%)
Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů	44	17,3	56,14	9,7
Investice do nezemědělských činností	121	33,5	112,29	30,3
Podpora agroturistiky	20	46,5	44,59	43,7
Sdílení zařízení a zdrojů	36	29,5	49,39	23,1
Celkem	221	28,3	262,41	20,8

Pozn.: Výsledky počtu schválených žádostí a požadované výše dotace jsou průběžné k datu 31.5. 2020.

Zdroj: Odbor Řídící orgán PRV MZe, zpracoval ÚZEI; stav ke dni 31.5. 2020

V rámci těchto 4 operací bylo v roce 2019 schváleno 28,3 % žádostí podaných subjekty registrovanými v EZ (32,6 % v roce 2018), a to s požadavkem o dotaci ve výši 262,41 mil. Kč (20,8 % všech dotací). K nejčastěji využívané operaci v roce 2019 patřila operace „Investice do nezemědělských činností“, ve které bylo také alokováno nejvíce finančních prostředků.

Závěr zprávy

Údaje prezentované v této zprávě jsou získávány díky finanční podpoře a zájmu MZe mít k dispozici aktuální statistické informace o ekologickém zemědělství v ČR. Sběr potřebných údajů je prováděn ve spolupráci s kontrolními organizacemi na základě dotazníku, který je vyplňován za ekofarmy hospodařící v systému ekologického zemědělství v daném roce šetření. Za rok 2019 byly získány údaje od 4 675 ekozemědělců.

Důvodem sběru těchto dat je potřeba získat podklady pro vyplnění povinných statistických výkazů o EZ pro Eurostat a dále mít k dispozici údaje potřebné pro popis reálné situace v ekologickém sektoru a hodnocení státní politiky pro EZ.

Z výše popsanych údajů vyplývá, že v roce 2019 byla z PRV poskytnuta podpora sektoru EZ v celkové výši zhruba 1,73 mld. Kč. Z toho v rámci opatření "Ekologického zemědělství" bylo zažádáno o 1,47 mld. Kč a v rámci sedmi bodově zvýhodněných operací PRV o dalších cca 0,26 mld. Kč. K této částce je třeba přičíst další finanční prostředky žádané např. z titulů Agroenvironmentálních klimatických opatření (AEKO), zejména titulů spadajících pod "Ošetřování travních porostů". Z výše uvedeného je zřejmé, že je nezbytné mít k dispozici detailní informace o vývoji EZ k hodnocení dosavadní státní politiky a zejména k poskytování argumentů pro vynakládání veřejných finančních prostředků právě do ekologického sektoru.

Z tohoto důvodu se také MZe rozhodlo v roce 2012 podpořit další tematický úkol zaměřený na porovnání ekonomiky ekologického a konvenčního zemědělství (skupiny výrobního zaměření, třídy ekonomické velikosti, kategorie LFA absolutně i v přepočtu Kč/ha) v rámci sítě FADN.

Cílem je proces sběru dat maximálně zautomatizovat a údaje existující v jiných šetřeních či databázích (např. ČSÚ, registr zvířat, registr vinic a sadů na ÚKZÚZ aj.) čerpat přednostně z těchto zdrojů. Část údajů lze např. čerpat online z registru všech ekologických podnikatelů (REP) dostupného na stránkách MZe, který je z pohledu povinných hlášení a evidencí velkým přínosem.